

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس انتصابات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۱۷۶۸

شنبه ۲۰ اسفندماه ۱۳۲۹

سال هفتم

شماره مسلسل ۱۲۵

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۲۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه ۱۵ اسفندماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - مذاکره واخذ رأی نسبت بورود در دستور
- ۳ - اخذ رأی و تصویب پیشنهاد آقای بهادری در گزارش راجع بشهریهها
- ۴ - طرح لایحه راجع با اجازه انتشار اسکناس
- ۵ - اعلام خانه مذاکره گزارش راجع بشهریهها و ازجاء بمجلس سنا
- ۶ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت دو بیست دقیقه صبح بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

(۱ - تصویب صورت مجلس)

(نمایندگان - خیر) صورت مجلس تصویب شد

رئیس - اسامی غائبین قرائت می شود (بشرح زیر قرائت شد)

(۲ - مذاکره و اخذ رأی نسبت بورود در دستور)

غائبین با اجازه - آقایان: دکتر مصباح زاده - جواد عامری - ابوالقاسم امینی - دکتر محمد مصدق - دکتر سیدعلی شایگان - طباطبائی ابوالفضل حاذقی - سید علی بهبهانی - جمال امامی غائبین بی اجازه - آقایان: محمود محمودی - دکتر احمد نبوی - عباس قبادیان - محمد تقی - برومند - محمد علی نصرتیان - حسن اکبر - علی محمد دهقان - محمد سودآور - محمد ذوالفقاری - دیرآمدگان بی اجازه و نمایندگان که بی اجازه آخر وقت رفته اند - آقایان: ابریشم کار - یک ساعت حسن مکرّم یک ساعت - خسرو قشقائی یک ساعت جواد مسعودی یک ساعت - تولیت یک ساعت - خاکباز یک ساعت آشتیانی زاده سی دقیقه

رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست؟

رئیس - در جلسه پیش بواسطه رأیی که نسبت بلایحه اسکناس داده شده در جلسه امروز جز دستور قرار میگردد چون ۲۴ ساعت به ناز طبع و توزیع باید مطرح شود بنابراین مطرح است

آزاد - تقاضای دو فوریت لایحه کمزکات را کرده ایم خواهشمندم آنرا مطرح فرمائید

رئیس - آنهم مطرح خواهد شد

دکتر بقائی - قبل از دستور یکمطالبی هست که باید گفته شود.

کشاورز صدر - آقای رئیس قبل از دستور صحبت میشود؟

رئیس - چند نفر از آقایان هم تقاضای نطق قبل از دستور نموده اند (عده ای از نمایندگان - دستور، دستور) اگر آقایان موافقت فرمایند ممکن

است مذاکرات قبل از دستور را بیعده از دستور موکول کنیم (عده ای از نمایندگان - قبل از دستور) تأمل بفرمائید رأی می گیریم برای نطق قبل از دستور

دکتر بقائی - احتیاج برای نیست حق نماینده است رأی نمیخواهد

صدری - جاسه گذشته هم نطق قبل از دستور نبود

کشاورز صدر - چرا حق ما را تضییع می کنید لایحه یک قدری دیر تر تصویب بشود یک قدری دیرتر ملت ایران بدبخت بشود دنیا که بهم نمی خورد

رئیس - بهتر همان است که رأی بگیریم در جلسه قبل آقایان آمده اند اسم نویسی کرده اند این مرتبه هم باز در موقع خودش صبح خیلی زود آمده اند اسم نویسی کرده اند رأی گرفته می شود بورود در دستور آقایانیکه باورود در دستور موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

صدری - تکلیف نطق قبل از دستور چه می شود؟

رئیس - بعد از دستور

کشاورز صدر - (اشاره بآقای مهدی ارباب) اینقدر هول بزن این اسکناسها پدرمه رادر می آورد مردم بدبخت میشوند

(۳ - اخذ رأی و تصویب پیشنهاد

آقای بهادری در گزارش راجع بشهریهها)

رئیس - در جلسه پیش پیشنهادی آقای بهادری راجع بشهریهها نموده بودند که اعلام رأی شده اول رأی آنرا می گیریم بعد بلایحه اسکناس مطرح می شود آن پیشنهادی بود که از مقرری که برای ورته مرحوم نفع الاسلامی که نماینده مجلس بوده معین شده دوهزار ریالش برای خرج تحصیل یک پسرش مادام که تحصیل می کند داده شود و پیشنهاد قرائت می شود

(پیشنهاد آقای بهادری بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی - پیشنهاد مینمایم بند ۳ از ماده واحده بطریق ذیل اصلاح شود دو هزار ریال از مبلغ فوق تاخاته تحصیل بآقای

احمد نفع الاسلامی پسر آن مرحوم تحت نظر وزارت فرهنگ پرداخته خواهد شد و بعد از خاتمه تحصیل مبلغ فوق هینا بورا آن مرحوم طبق مقررات پرداخت می شود.

رئیس - آقا باینکه با این پیشنهاد موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد موضوع شهره ها بعد از لایحه اسکناس مطرح خواهد شد.

(۴) طرح لایحه راجع با اجازه انتشار اسکناس

رئیس - لایحه اجازه انتشار اسکناس مطرح است آقای نریمان
آزاد - آقای رئیس درخواست کردم که طرح دوفوری بنده را مطرح بفرمایند
رئیس - بدو فوریت این لایحه هم خودتان رای داده اید یعنی مجلس رای داده و طبق نظامنامه حالا باید مطرح شود

نریمان - موجب لایحه ای که امروز مطرح می باشد دولت پیشنهاد کرده است که بهیئت نظارت اندوخته اسکناس اجازه داده شود بدخواست بانک ملی ایران در مقابل صد درصد طلا یا ارز های قابل تبدیل بطلا یا تضمین شده بطلا تا میزان دو بیست و بیست میلیون تومان اسکناس جدید در اختیار بانک ملی ایران بگذارد و هر وقت هر مقدار اسکناس بانک ملی ایران بهیئت نظارت اندوخته اسکناس تسلیم کند بهیئت نظارت طلا یا ارز به نسبت پستوانه اسکناس منتشر شده طبق این لایحه بپانک ملی ایران منتقل نماید.

بنده قبل از اینکه وارد دراصل مطلب بشوم و نظریات خودم را نسبت باین لایحه دولت عرض آقایان همکاران معترم برسانم بهتر است بطور خلاصه دلایل و اظهارات دولت را هم در این باب یادآور بشوم که در ضمن اظهار نظر جواب آنها را هم داده باشم کسه احیاناً بهم او شاکالی در ذهن آقایان معتر از حرفهای دولت باقی نماند اولاد در مقدمه لایحه دولت تهنه توضیحی کراجم به لزوم تقدیم این پیشنهاد ذکر شده و تهنه ادلیلی که برای این اقدام مهم بیان کرده اند این است که در بعضی از موارد ضروری معاملات بانک انتشار اسکناس زیادتری را ایجاد می نماید تا باینکه آقایان نخست وزیر و وزیر اقتصاد ملی هم در جلسه خصوصی که مذاکرات مشروح آن در جریان هم انکسای پیدا کرده اینطور توضیح داده اند که در ماه پیش موجودی اسکناس بانک ملی دو بیست میلیون تومان بود و اگر حالا بهشتاد میلیون تومان رسیده است و تقبیل یافته هلتش این است کدر آنوقت بواسطه عدم رونق بازار صادرات و وضع بد بازار پولها در بانک متمرکز شده بودولی پس از آنکه دولت در صد تشویق صادر کنندگان بر آمد و تسهیلاتی در این خصوص قائل شد صادرات رونق گرفت مقدار زیادی پول برای خرید کالا های صادراتی بین رها یا تقسیم شده و از این جهت در موجودی اسکناس بانک ملی تقبیل حاصل شده است

آقای مدیر کل بانک ملی توضیح دادند که قبل از تصدی ایشان بانک ملی اجازه انتشار اسکناس با پشتوانه قدیم را میخواست ولی ایشان چون صلاح نمیدانستند که با پشتوانه سابق مقداری اسکناس جدید چاپ شود و معتقد بودند که با همین موجودی رنج احتیاج خواهد شد با ابتکار مخالفت کردند و ضمناً گفتند پس از آنکه موضوع نفت حل شود دولت میتواند لیره هائی را که از این بابت عایدش می شود بپانک بفرشد و بانک در مقابل آنها اسکناس چاپ نماید و نیز اظهار داشتند که در حال حاضر اگر دولت به خواهد بپانک لیره بفرشد بانک اسکناس ندارد که با

بدهد در همین جلسه آقای وزیر اقتصاد ملی گفتند که فعالیت اقتصادی ما بهیچ وجه متناسب با اسکناس منتشره بانک نیست و اضافه کردند و در ظرف یازده ماهه امسال صادرات ما بدویست و نود و سه میلیون تومان است در صورتیکه در سال گذشته ۱۷۲ میلیون تومان صادرات داشته ایم و اظهار داشتند ما هر قدر صادرات خودمان را بخواهیم زیاد کنیم باید وسیله معاملات داخلی را که اسکناس است بیشتر تأمین کنیم این بود بطور خلاصه توضیحاتی که از طرف دولت و آقای مدیر کل بانک ملی در باب این لایحه داده شده است.

همه آقایان نماینده گان معترم بخوبی آگاهند که موضوع انتشار اسکناس تا چه اندازه هم در اوضاع اقتصادی و زندگی مردم تا چه حد موثر است پول و اسکناس را هم که همه آقایان معترم واقف هستند که جز وسیله واسطه داد و ستد معاملات چیز دیگری نیست و اسکناس را هم همه میدانند که نماینده یک مقدار معینی طلا یا نقره است که با هم پشتوانه در خزانه بانک ناشر اسکناس نگاهداری میشود.

یکی از مطالب خیلی بدیهی این است که مقدار پول با اسکناس در جریان باید با حجم و میزان داد و ستد ها و معاملات متناسب باشد مثلاً اگر در ایران میزان داد و ستد ها و معاملات با اندازه ای باشد که ۷۰ میلیون تومان اسکناس آنرا تأمین نماید طبعاً پول در جریان هم باید بهیئت اندازه باشد ولی اگر میزان معاملات با اندازه و متناسب با همان ۷۰ میلیون تومان بودولی اسکناس در جریان ۱۰۰۰ میلیون تومان شد قهر آ روی قانون وقاعده هر چه و تقاصاً قیمت اسکناس تنزل می کند و قیمت کالاها بالا می رود یعنی ارزش و قوه خرید یک هزار میلیون تومان اسکناس در جریان آنقدر تنزل خواهد کرد که برسد بپانک ۷۰۰ میلیون تومانی که برای تأمین داد و ستد ها و معاملات ضرورت دارد با عبارت دیگری بهای کالاها می رود داد و ستد به اندازه ای بالا می رود که پول و اسکناس مورد احتیاج برای داد و ستد آنها مساوی میشود با آن یک هزار میلیون تومان اسکناس در جریان و با آن برابر می نماید نتیجه اینکار چه میشود ؟ میزان واقعی معاملات مانع ترقی نکرده است یعنی تولید کالا های مورد داد و ستد زیاد نشده و بر حجم معاملات افزوده نکرده است بلکه همان مقدار معامله و داد و ستد که با ۷۰۰ میلیون تومان اسکناس انجام میشد حالا با

یک هزار میلیون تومان انجام میشود و بالتبقیه ارزش اسکناس با قوه خرید آن تنزل کرده است و یکمتر به آن کسانی که آن ۷۰۰ میلیون تومان اسکناس در جریان را در تصرف خود داشته اند و مالک آن بوده اند بلا فاصله صدی ۳۰ از قوه خرید اسکناسهای آنها کم شده و ضرر جبران ناپذیری با آنها وارد شده است و آنها بیکه درآمد آنها از مر حقوق و مزد دست و در آمد ثابتی دارند حقوق و مزد آنها صدی ۳۰ کسر شده و دردی تنزل ارزش ربال ارزهای خارجی هم ترقی خواهند کرد و علاوه بر اینکه کالاهای وارداتی به تبعیت از قاعده عمومی و تنزل ارزش و قوه خرید ربال ترقی خواهند کرد از جهت گران شدن ارزهای خارجی هم قیمت آنها افزوده خواهد شد این خواهد بود نتیجه از دیدن مورد حجم و مقدار اسکناس در جریان تنها در یک مورد است که انتشار اسکناس اضافی باعث تنزل قوه خرید اسکناس و گرانی کالاها و زندگی نخواهد شد و آن وقتی است که یک مقدار معینی اسکناس جدید فقط و فقط برای کارهای تولیدی و عمرانی تخصیص داده شود و بهیچ مصرف دیگری نرسد و هلت بر هم نخوردن تعادل هم این است که در قوه خرید کلی مقدار اسکناس در جریان باید با حجم و میزان معاملات و تولیدات متناسب باشد و چون در نتیجه به مصرف رسیدن این اسکناسها در کارهای تولیدی و عمرانی در میزان کالاهای مورد داد و ستد افزایش حاصل میشود به این جهت در قوه خرید اسکناس تنزلی رخ نمیدهد اگر بخاطر آقایان معترم باشد یک موقعی در ایران در مقابل جواهرات سلطنتی مقداری اسکناس اضافی منتشر کردند ولی چون این اسکناسها برای کارهای مولد ثروت بکار رفت و میزان تولید و محصول صنایع بالا رفت در قیمتها تفاوتی حاصل نشد و شکستی در قوه خرید اسکناس رخ نداد ولی موقعی که متفقین باعث انتشار اسکناس زیاد شدند چون حجم کالاهای مورد داد و ستد زیاد نشد ربال ارزش خود را تدریجاً از دست داد در اینکه در این سنوات اخیر و مخصوصاً این یکی دو ساله بتولید محصول فلاحتی و صنعتی این کشور افزوده نشده بلکه کاهش هم در آن حاصل شده است کسی تردینی ندارد همه آقایان معترم می دانند که کارخانجات ما یا تدریجاً خوابیده است و یا اگر کار میکنند خیلی جزئی است و خود همین یک قلم مقداری از احتیاج و گردش اسکناس را کم میکند پس از جهت تکثیر کالاهای مورد داد و ستد که افزایش حاصل شده که انتشار اسکناس بیشتری را ایجاد کند دولت مدعی است یکی از علل مهم کمیابی اسکناس ترقی است که در صادرات ایران حاصل شده و می گویند در مقابل ۱۷۲ میلیون تومان صادرات سال ۲۸ ما امسال ۲۹۳ میلیون تومان صادرات داشته ایم فرض اینکه این مقایسه صحیح باشد اولاً این افزایش رقم صادرات نه از این جهت است که ما مقدار صادراتمان خیلی اضافه شده بلکه افزایش قیمت های بین المللی که در نتیجه اوضاع جهان پیش آمده است و ارتباطی

با عمل دولت ما ندارد رقم بهای کالاهای صادراتی ما را بالا برده است تا باینکه این افزایش قیمت کالاهای صادراتی بهیچوجه باعث کمیابی اسکناس نیست زیرا در سالهای ۲۵ و ۲۶ که صادرات ما ۲۵۷ و ۲۴۲ میلیون تومان بود مگر وضع اسکناس ما دچار مضیقه و کمیابی واقع شد که امسال موجب این بحران شده باشد و اما اینکه گفته شده است و استدلال کرده اند که بواسطه ترقی قیمت ها امسال پول بیشتر برای خرید کالاها در ملکات پراکنده شده و مضیقه فرضی اسکناس را ناشی از این پیش آمد تصور کرده و وانمود میکنند باید عرض کنم که اگر ما همه آشنا با وضع بسیار بد تولید کنندگان واقعی این کشور که همان زاهدین و دهقانان هستند نبودیم شاید این حرفها را قبول میکردیم و قانع می شدیم ولی بدبختانه برای استدلال کنندگان ما همه میدانیم که زارع بیچاره ایرانی در آمد سالانه اش با اندازه ای که شکم خود و عائله اش را در یک دوره دوازده ماهه سیر نگاهدارد و ستره روزنی برای خود و خانواده خود تهیه کند نرسد چه رسد باینکه پول اضافی داشته باشد که در گوشه تارک لانه سرد و حزن انگیز خود زیر خاک پنهان بکند ماهه می دانیم که این دهقان تیره بخت همیشه و حتی سالهای خیلی خوب باصلاح هشتت گروهنش می باشد چطور ممکن است قبول کرد که تا این وقت سال پول هائی را که بابت فروش محصول بدستش آمده خرج نکرده و نزد خود نگاه داشته باشد از طرف دیگر در این هم تردینی نیست که میزان تولید ما از برکت وجود دولتهای سعی و عمل بهیچوجه فرقی نکرده و افزایش نیافته است که بگوئیم کالاهای مورد داد و ستد ما با اندازه ای زیاد شده که اسکناس در جریان دیگر برای فعالیت اقتصادی ناچیز ما کافی نیست و متناسب نمی باشد اگر ماه پیش موجودی ذخیره دو بیست میلیون تومان بوده و حالا به ۸۰ میلیون تومان تنزل کرده هلتش آن است که در آنوقت بانک از باز کردن اعتبار خودداری میکرده است و بعد از تغییر مدیر کل بانک آن وضع تغییر کرده است بنابراین اظهارات آقای نخست وزیر و وزیر اقتصاد در این قسمت قانع کننده نیست و عذر بدتر از گناه است اغلب مشاهده میشود که بعضی مردم ارزش اسکناس را بعنوان وسیله و واسطه مبادله با ارزش ذاتی آن اشتباه می کنند و می گویند که چون فلان اسکناس دارای صد درصد پشتوانه می باشد این اسکناس معکم است و تنزلی پیدانی کند این حرف از دهان هر کس بیرون آید غلط است و من تعجب می کنم چطور اشخاصی که پستهای حساس اقتصادی را اشغال کرده اند یک چنین صحبت های می کنند در این که ارزش اسکناس بستگی تام و تمامی به میزان پشتوانه آن دارد حرفی نیست اگر اسکناس پشتوانه نداشت که ارزش پولی نمی داشت و کاغذ پارهای پیش نبود یا اگر دارندگان اسکناس اطمینان نمی داشتند که بانک ناشر در مقابل هر اسکناس خود را مکلف نمی دانست که در صورت مطالبه دارندند معادل قیمت صوری اسکناس طلا یا نقره تسلیم آنها نماید که مردم اسکناس را بجای پول و

مطابق قیمت صوری آن قبول نمی کردند پس شرط اساسی خاصیت ذاتی اسکناس این است که پشتوانه داشته باشد و می توان گفت که اسکناس سندی است که بدارنده حق می دهد فلان مقدار طلا و یا نقره از بانک ناشر آن بخواهد و دریافت نماید - اما ارزش مبادله ای و واسطه و وسیله مبادلات قرار گرفتن اسکناس تنها باین نیست که پشتوانه آن چه مبلغ و میزان است بلکه اسکناس هم مانند سایر کالاها دارای ارزشی است که میزان آن با کمی وزیادی آن بستگی تمام و تامی دارد خود طلا و نقره که اسکناس نماینده آن است اگر بشکل مسکوک در جریان باشد و زیادتر از میزان لازم و غیر متناسب با حجم و مقدار معاملات و داد و ستد که در جریان باشد نتواند از سرحدات کشور بطور قاطع خارج شود مطمئناً قیمت و ارزش پولی آن تنزل می کند چه رسد با اسکناس که مانند طلا و نقره ارزش ذاتی ندارد بنابراین خوب بود آقای مدیر کل بانک ملی ایران شرط موافقت خودشان را بپیشنهاد انتشار اسکناس تنها به میزان و تناسب پشتوانه آن موقوف و معول نمی کردند که ما فکر کنیم که فقط توجه ایشان بهمان میزان پشتوانه اسکناس است و تصور کنیم ایشان عقیده دارند که اگر اسکناسی صد درصد پشتوانه داشته هر مقدار از آن منتشر شود در ارزش مبادلاتی آن تفاوتی پیدا نمی شد و ایشان به اهمیت موضوع مقدار اسکناس در جریان و تناسب آن با حجم و میزان احتیاجات معاملات توجهی ندارند و البته همه آقایان معترم خوب میدانند که بانک ملی ایران یک مؤسسه بانکی بسیار معتبری است که دارای سرمایه خیلی کافی می باشد و گردش کارهای از روی یک نظم و قاعده خیلی متین و محکم است اگر در این روزها صحبت از مضیقه است این صحبتها هیچ ارتباطی با جریان کارهای قسمتهای بانکی این بینگاه معتبر ندارد - موضوع نشر اسکناس بانک ملی از سایر قسمتهای این بانک مجزا است و اگر امروز صحبت از مضیقه اسکناس در میان است این اشکال و مضیقه مربوط به قسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران است و ارتباطی با سایر قسمتهای این بانک ندارد البته معاملات بانک ملی همانطور که عرض کردم روی یک نظم و قاعده صحیحی جریان دارد و همیشه عملیات بانکی این مؤسسه با توجه کامل به توازن و تعادل کامل دارائی و بدیهی سایر نکات قنی انجام میشود و در این قسمت بهیچوجه مضیقه ای متصور نیست اگر امروز صحبت از مضیقه میشود مربوط بهمان قسمت نشر اسکناس می باشد که ممکن است مقدار ذخیره آن با احتیاجات از برای باز کردن اعتبارات اضافی و خرید طلا و یا ارز و اینگونه عملیات متناسب نباشد بنده از خلال تمام این مباحثات و این استدلال ها و گفت و شنیدها نمی بینم که تمام این صحبتها از این ناشی شده است که دولت آخر سال است و چون بودجه خود را درست تبدیل نکرده بود و کسر بودجه زیادی دارد که بنده آنرا از ۱۵۰ میلیون تومان شاید متجاوز میدانم آمده است و بعد از اینکه دست تنگ و خواهش و توقع را بطرف کمیابی دراز کرد و بر خلاف قانون و اجازه مجلس شورای ملی مسامحه ای گرفت و فرضی کرده بخواهد این ارز هائی را که

اگر آقای مدیر کل بانک ملی کتباً تصدیق بکند که این اسکناسهایی که می خواهد منتشر کند صرفاً برای رفع احتیاجات بانک ملی ایران است و این طلا و ارزی که می خواهند پشتوانه آن قرار دهند تماماً به بانک ملی تعلق دارد و دولت آنها را برای رفع احتیاجات

احمد ثقة الاسلامی پسر آن مرحوم تحت نظر وزارت فرهنگ پرداخته خواهد شد و بعد از خاتمه تحصیل مبلغ فوق هبتاً بورت آن مرحوم طبق مقررات پرداخت می شود.

رئیس - آقایانیکه با این پیشنهاد موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد موضوع شهریه ها بعد از لایحه اسکناس مطرح خواهد شد.

(۴) طرح لایحه راجع با اجازه انتشار اسکناس

رئیس - لایحه اجازه انتشار اسکناس مطرح است آقای نریمان

آزاد - آقای رئیس درخواست کردم که طرح دوفوری بنده را مطرح فرمائید

رئیس - بدفورت این لایحه هم خودتان رای داده اید یعنی مجلس رای داده و طبق نظامنامه حالا باید مطرح شود

نریمان - سوچ لایحه ای که امروز مطرح می باشد دولت پیشنهاد کرده است که بهیئت نظارت اندوخته اسکناس اجازه داده شود بدخواست بانک ملی ایران در مقابل صدرصد طلا یا ارز های قابل تبدیل بطلا یا تضمین شده بطلا تا میزان دوست و بیست میلیون تومان اسکناس جدید در اختیار بانک ملی ایران بگذارد و هر وقت هر مقدار اسکناس که بانک ملی ایران بهیئت نظارت اندوخته اسکناس تسلیم کند هیئت نظارت طلا یا ارز به نسبت پشتوانه اسکناس منتشر شده طبق این لایحه بپانک ملی ایران منتقل نماید.

بنده قبل از اینکه وارد دراصل مطلب بشوم و نظریات خودم را نسبت باین لایحه دولت عرض آقایان همکاران محترم برسانم بهتر است بطور خلاصه دلایل و اظهارات دولت را هم در این باب یادآور شوم که در ضمن اظهار نظر جواب آنها را هم داده باشم که سیه ایجابها و امواجکی در ذهن آقایان محترم از جزئیات دولت باقی نماند اولاد در مقدمه لایحه دولت نه توضیحی کراجم به لزوم تقدیم این پیشنهاد ذکر شده و تهدادلیلی که برای این اقدام مهم بیان کرده اند این است که در بعضی از موارد ضروری معاملات بانک انتشار اسکناس زیادتری را ایجاب می نماید ثانیاً آقایان نخست وزیر و وزیر اقتصاد ملی هم در جلسه خصوصی که مذاکرات مشروح آن در جریان هم اسکناس پیدا کرده بططور توضیح داده اند که در ۸ ماه پیش موجودی اسکناس بانک ملی دوست میلیون تومان بود و اگر حالا بهشتاد میلیون تومان رسیده است و تقلیل یافته علتش این است که در آن موقع بواسطه عدم رونق بازار صادرات و وضع بد بازار پولها در پانک متمرکز شده بودولی پس از آنکه دولت در صد تشویق صادر کننده گان برآمد و تسهیلاتی در این خصوص قابل شد صادرات رونق گرفت مقدار زیادی پول برای خرید کالاهای صادراتی بین رهبا تقسیم شده و از این جهت در موجودی اسکناس بانک ملی تقلیل حاصل شده است

آقای مدیر کل پانک ملی توضیح دادند که قبل از تصدی ایشان بانک ملی اجازه انتشار اسکناس با پشتوانه قدیم را میخواست ولی ایشان چون صلاح نمیدانستند که با پشتوانه سابق مقداری اسکناس جدید چاپ شود و معتقد بودند که با همین موجودی رفع احتیاج خواهد شد با اینکار مخالفت کردند و ضمناً گفتند پس از آنکه موضوع نفت حل شود دولت میتواند لیره هائی را که از این بابت عایدش می شود بپانک بفرشد و بانک در مقابل آنها اسکناس چاپ نماید و نیز اظهار داشتند که در حال حاضر اگر دولت به خواهد بپانک لیره بفرشد بانک اسکناس ندارد که باو بدهد در همین جلسه آقای وزیر اقتصاد ملی گفتند که فعالیت اقتصادی ما بهیچ وجه متناسب با اسکناس منتشره بانک نیست و اضافه کردند و ز طرف یازده ماهه امسال صادرات ما بدوست ونود و سه میلیون تومان رسیده است در صورتیکه در سال گذشته ۱۷۲ میلیون تومان صادرات داشته ایم و اظهار داشتند ما هر قدر صادرات خودمانرا بخواهیم زیاد کنیم باید وسیله معاملات داخلی را که اسکناس است بیشتر تأمین کنیم این بود بطور خلاصه توضیحاتی که از طرف دولت و آقای مدیر کل بانک ملی در باب این لایحه داده شده است.

همه آقایان نمایندگان محترم بخوبی آگاهند که موضوع انتشار اسکناس تا چه اندازه هم در اوضاع اقتصادی و زندگی مردم تا چه حد موثر است پول و اسکناس را هم که همه آقایان محترم واقف هستند که جز وسیله واسطه داد و ستد معاملات چیز دیگری نیست و اسکناس را هم همه میدانند که نماینده یک مقدار معینی طلا یا نقره است که با هم پشتوانه در خزانه بانک ناشر اسکناس نگاهداری میشود.

یکی از مطالب خیلی بدیهی این است که مقدار پول یا اسکناس در جریان باید با حجم و میزان دادوستد ها و معاملات متناسب باشد مثلاً اگر در ایران میزان دادوستدها و معاملات با اندازه ای باشد که ۷۰۰ میلیون تومان اسکناس آنرا تأمین نماید طبعاً پول در جریان هم باید به همین اندازه باشد ولی اگر میزان معاملات با اندازه و متناسب با همان ۷۰۰ میلیون تومان بودولی اسکناس در جریان ۱۰۰۰ میلیون تومان شد قهراً روی نان و نوقا قاعده عرضه و تقاضا قیمت اسکناس تنزل می کند و قیمت کالاهای بالا می رود یعنی ارزش و قوه خرید یک هزار میلیون تومان اسکناس در جریان آنقدر تنزل خواهد کرد که برسد بیای آن ۷۰۰ میلیون تومانی که برای تأمین داد و ستدها و معاملات ضرورت دارد با تجارت دیگری بهای کالاهای مورد داد و ستد به اندازه ای بالا برود که پول و اسکناس مورد احتیاج برای داد و ستد آنها مساوی میشود با آن یک هزار میلیون تومان اسکناس در جریان و با آن برابری نماید نتیجه اینکار چه میشود ؟ میزان واقعی معاملات ما ترقی نکرده است یعنی تولید کالاهای مورد داد و ستد زیاد نشده و بر حجم معاملات افزوده نگردیده است بلکه همان مقدار معامله و داد و ستد که با ۷۰۰ میلیون تومان اسکناس انجام میشد حالا بنا

با عمل دولت ما ندارد رقم بهای کالاهای صادراتی ما را بالا برده است ثانیاً این افزایش قیمت کالاهای صادراتی بهیچوجه باعث کمیابی اسکناس نیست زیرا در سالهای ۲۵ و ۲۶ که صادرات ما ۲۵۷ و ۲۳۲ میلیون تومان بود مگر وضع اسکناس ما دچار مضیقه و کمیابی واقع شده که امسال موجب این بحران شده باشد و اما اینکه گفته شده است و استدلال کرده اند که بواسطه ترقی قیمتها امسال پول بیشتر برای خرید کالاهای در ملکیت پراکنده شده و مضیقه فرضی اسکناس را ناشی از این پیش آمد تصور کرده و وانمود میکنند باید عرض کنم که اگر ما همه آشنا با وضع بسیار بد تولید کنندگان واقعی این کشور که همان زارعین و دهقانان هستند نبودیم شاید این حرفها را قبول میکردیم و قانع میشدیم ولی بدبختانه برای استدلال کنندگان ما همه میدانیم که زارع بیچاره ایرانی در آمد اسپانه اش با اندازه ای که شکم خود و خانواده اش را در یک دوره دوازده ماهه سیر نگاهدارد و ستر عورتی برای خود و خانواده خود تهیه کند نرسد چه رسد باینکه پول اضافی داشته باشد که در گوشه تاریک لانه سرد و حزن انگیز خود زیر خاک پنهان بکند ماهه می دانیم که این دهقان تیره بخت همیشه حتی سالهای خیلی خوب با اصطلاح هشتش گرونش می باشد چه طور ممکن است قبول کرد که تا این وقت سال پول هائی را که بابت فروش محصول بدستش آمده خرج نکرده و نزد خود نگاهداشته باشد از طرف دیگر در این هم تردیدی نیست که میزان تولید ما زیر کت وجود دولتهای سعی و عمل بهیچوجه ترقی نکرده و افزایش نیافته است که بگوئیم کالاهای مورد داد و ستد ما با اندازه ای زیاد شده که اسکناس در جریان دیگر برای فعالیت اقتصادی ناچیز ما کافی نیست و متناسب نمی باشد اگر ۸ ماه پیش موجودی ذخیره دوست میلیون تومان بوده و حالا به ۸۰ میلیون تومان تنزل کرده علتش آن است که در آن موقع بانک از باز کردن اعتبار خودداری میکرد است بنا بر این اظهارات آقای نخست وزیر و وزیر اقتصاد در این قسمت قانع کننده نیست و عقربدتر از گناه است اغلب مشاهده میشود که بعضی مردم ارزش اسکناس را بعنوان بمنزله واسطه و وسیله مبادله با ارزش ذاتی آن اشتباه می کنند و می گویند که چون فلان اسکناس دارای صدرصد پشتوانه می باشد این اسکناس محکم است و تنزلی پیدا نمی کند این حرف از دهان هر کس بیرون آید غلط است و من تعجب می کنم چه طور او شخصانی که پستهای حساس اقتصادی را اشغال کرده اند یک چنین صحبتها می کنند در این که ارزش اسکناس بستگی تام و تمامی به میزان پشتوانه آن دارد حرفی نیست اگر اسکناس پشتوانه نداشته که ارزش پولی نمی داشت و کاغذ پاره ای بیش نبود یا اگر دارندگان اسکناس اطمینان نمی داشتند که بانک ناشر در مقابل هر اسکناس خود را مکلف نمی دانست که در صورت مطالبه دارنده معادل قیمت صوری اسکناس طلا یا نقره تسلیم آنها نماید که مردم اسکناس را بجای پول و

مطابق قیمت صوری آن قبول نمی کردند پس شرط اساسی و خاصیت ذاتی اسکناس این است که پشتوانه داشته باشد و می توان گفت که اسکناس سندی است که بدارنده حق می دهد فلان مقدار طلا و یا نقره از بانک ناشر آن بخواهد و دریافت نماید - اما ارزش مبادله ای و واسطه و وسیله مبادلات قرار گرفتن اسکناس تنها باین نیست که پشتوانه آن چه مبلغ و میزان است بلکه اسکناس هم مانند سایر کالاهای دارای ارزشی است که میزان آن با کمی وزیادی آن بستگی تام و تمامی دارد خود طلا و نقره که اسکناس نماینده آن است اگر بشکل مسکوک در جریان باشد و زیاد تر از میزان لازم و غیر متناسب با حجم و مقدار معاملات و داد و ستد که در جریان باشد و نتواند از سرحدات کشور بطور قاطع خارج شود مطمئناً قیمت و ارزش پولی آن تنزل می کند چه رسد با اسکناس که مانند طلا و نقره ارزش ذاتی ندارد بنا بر این خوب بود آقای مدیر کل بانک ملی ایران شرط موافقت خودشانرا با پیشنهاد انتشار اسکناس تنها به میزان و تناسب پشتوانه آن موکول و معقول نمی کردند که ما فکر کنیم که فقط توجه ایشان به همان میزان پشتوانه اسکناس است و تصور کنیم ایشان عقیده دارند که اگر اسکناسی صدرصد پشتوانه داشته هر مقدار از آن منتشر شود در ارزش مبادلاتی آن تفاوتی پیدا نمی شد و ایشان با اهمیت موضوع مقدار اسکناس در جریان و تناسب آن با حجم و میزان احتیاجات معاملات توجهی ندارند و البته همه آقایان محترم خوب میدانند که بانک ملی ایران یک مؤسسه بانکی بسیار معتبری است که دارای سرمایه خیلی کانی می باشد و گردش کارهایش از روی یک نظم و قاعده خیلی متین و محکمی است اگر در این روزها صحبت از مضیقه است این صحبتها هیچ ارتباطی با جریان کارهای قسمتهای بانکی این پنجاه معتبر ندارد - موضوع نشر اسکناس بانک ملی از سایر قسمتهای این بانک مجزا است و اگر امروز صحبت از مضیقه اسکناس در میان است این اشکال و مضیقه مربوط به قسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران است و ارتباطی با سایر قسمتهای این بانک ندارد البته معاملات بانک ملی همانطور که عرض کردم روی یک نظم و قاعده صحیحی جریان دارد و همیشه عملیات بانکی این مؤسسه با توجه کامل به توازن و تعادل کامل دارای بوده و سایر نکات فنی انجام میشود و در این قسمت بهیچوجه مضیقه ای متصور نیست اگر امروز صحبت از مضیقه میشود مربوط به همان قسمت نشر اسکناس می باشد که ممکن است مقدار ذخیره آن با احتیاجات از برای باز کردن اعتبارات اضافی و خرید طلا و ارز و اینگونه عملیات متناسب نباشد بنده از خلال تمام این مباحثات و این استدلال ها و گفت و شنیده ها نمی بینم که تمام این صحبتها از این ناشی شده است که دولت آخر سال است و چون بودجه خود را درست تبدیل نکرده بود و کسر بودجه زیادی دارد که بنده آنرا از ۱۵۰ میلیون تومان شاید متجاوز میدانم آمده است و بعد از اینکه دست تنها و خواهش و توقع را بطرف کمیانی دراز کرد و بر خلاف قانون و اجازه مجلس شورای ملی مساعده ای گرفت و فرضی کرده میخواهد این ارز هائی را که

در یوزده کرده است به بانک ملی بدهد و چون بانک ملی هم از میزان اسکناس ذخیره اندوخته اسکناس بیش از ۸۰ میلیون تومان موجود ندارد که آنرا هم برای کارهای بازرگانی لازم دارد چاره راد این دیده اند که این لایحه را ب مجلس بیاورند اینجا دولت خیلی بی لطفی کرده و بجای اینکه بیاید صاف و ساده بگوید که در نتیجه یازده ماهه عمل و اجرای بودجه چندین میلیون تومان کسر معطل پیدا کرده و برای پرداخت مخارج بهمن و اسفند بکلی معطل است و حقوق بهمنماه بعضی جاها هنوز پرداخته نشده است آمده اند و پای بانک ملی را توی کار کشیده اند و میخواهند آبروی خودشان را در بردن آبرو و اعتبار بانک ملی حفظ بکنند و چون بانک ملی دیگر در قسمت اندوخته و اسکناس کاغذ ندارد که در مقابل ارزشهای دریافتی از کمیانی بدولت بدهد میخواهد اجازه انتشار ۲۲۰ میلیون تومان اسکناس جدید را بگیرند که بانک ملی بتواند مخارج آخر سال دولت را بپردازد و ارز هائی را که در مقابل میگیرند تدریجاً بفروش برساند و اسکناسها را بعد از این ترتیب از جریان خارج نماید هشت ماه است که دولت سعی و عمل بقول خودشان کاری کرده اند که فعالیت اقتصادی کشور زیاد شده است و این فعالیت را مناسب با مقدار اسکناس در جریان نمی دانند چه طور شد که درست در آخر سال و یک موقتی که کوس رسوائی و بی پولی دولت رادر سر بامها نواخته اند و فریاد کمیابی اسکناس و مضیقه بانک ملی را بلند کرده اند بنده می پرسم آیا دولت در حسابهایش پول داشته است که بانکلی بواسطه کمیابی اسکناس نتوانسته است آن پولها را بپردازد که این هیاهو را بلند کرده اند و حیثیت و اعتبار این مؤسسه بانکی که در شرق میانه شاید کم نظیر باشد میخواهند ببرند یا اینکه دولت در حساب های جاری که در بانک دارد پول ندارد و اما در بانک هم دست کمیانی نفت جنوب و آن بانک رقیب دیگر در کار است و آیا دولت فعلی آلت این غرض ورزی نشده است - این بانک ملی را ملت ایران با خون دل خود برپا ساخته و درست کرده است آیا ساز و آوازی است که دولتها برای پوشانیدن خطیها و خطاهای خود این دستگاه را سر زبانه بیاورند چرا نیگویند که در نتیجه افراط و تفریط های بودجه در نتیجه سالها بودجه های بدون توازن و بدون تعادل امروز دیگر خزانه مملکت ورشکست شده است و هر جا پولی بوده دولتها بصرف رسانده اند کفگیر بی مبالائی و عدم توجه و حتی غرض ورزی افراد بی ایمان به ته دیک افلاس و ورشکستگی خزانه دولت خورده است و حالا نوبت بانک ملی ایران است که در این خرابی و ورشکستگی خزانه دولت ساحت متزه اش را آلوده و لکه دار بکنند اگر آقای مدیر کل بانک ملی کتباً تصدیق بکنند که این اسکناسهائی که میخواهد منتشر کند صرفاً برای رفع احتیاجات بانک ملی ایران است و این طلا و ارزی که میخواهند پشتوانه آن قرار دهند تماماً به بانک ملی تعلق دارد و دولت آنها را برای رفع احتیاجات

خودش فرض نکرده است و اسکناسهایی که در مقابل آن بجزایان گذاشته خواهد شد بدولت داده نمیشود و برای مصارف بودجه کشور نیست بلکه صرفاً برای کارهای تولیدی و رفع احتیاجات اقتصادی مستقیماً مصرف خواهد شد بنده دست از مخالفت خود بر میداشتم و با کمال میل و رضا و رغبت باین لایحه رأی میدادم ولی من میدانم که آقای مدیر کل بانک ملی چنین تصدیقی از روی وجدان نمی تواند بدهد بانک کشوری که در سال گذشته (۶۷۸) میلیون تومان کالا از خارجه وارد کرده (بغیر از کالاهای بخشوده و آنچه کمیانی نفت مثل سیل وارد میکند) و در مقابل فقط ۱۱۲ میلیون تومان صادرات داشته مگر ارزش زیادی دارد که بانک در مقابل آن «۲۲۰» میلیون تومان اسکناس بخواد منتشر کند - این ارزشها که میخواهند پشتوانه این اسکناسها قرار بدهند از کجا آمده غیر از این است که دولت دست خود را بسوی دشمن ایران دراز کرده است که حقوق کارمندان خودش را که هنوز حقوقی بهمین ماه را نگرفته اند بدهد و بازم برای مدتی وسائل بریز و بیاش مستخدمین کشوری و لشگری را تهیه کند آنوقت که بنده و رفقای بنده فریاد میزدیم که این یکدوازدهم ها و دو دوازدهم ها که آقایان تصویب می فرمایند بضرر مملکت است زیرا بودجه پیشنهادی و تصویری تعادل ندارد و توازن ندارد و بودجه کمیانی نفت پسند است کسی گوش نداد و امروز دولت آقای رزم آرا که یکی از مواد برنامه اش تعادل و توازن بودجه بوده و قدیمی در اینراه بر نداشته آمده است و دست زده خدمت خود را با تصویب این لایحه مطالبه میکند این دولتها چه اهانتانی دارند که مردم ایران در احوال بدبختی و فلاکت بیشتری فوطه ور خواهند شد آنها چه فسه و غمی دارند که کمیانی نفت از این ورشکستگی و افلاس دولت لذت ببرند و خوابهای خوش می بینند ملت ایران باید جریبه این خوش رقصی های دانسته و نفهمیده را ندانسته و نفهمیده متصدیان کارها را بدقت و حش هم این است که بدمند تا دیگر راضی نشود که اداره کارهای مملکت در این دستهای نالایق و غرض آلود بماند ملتی که اجازه داد مصادر آموزش تا این اندازه تیشه بریشه اش بزنند و نقش تماشاجی را در این کارها که با حیات و مایش ارتباط دارد بازی کرد باید ضرر بیند و نازایش از بین برود تا تکلیف خود را بدهاند بنده در اینجا به آواز بلند میگویم این لایحه دولت بمنزله یک مالیات غیر مستقیمی است که بر تمام افراد این مملکت تحمیل میشود نتیجه و محصول گشاد بازی ما بودجه های سنگین و خرجهای کمر شکن است که هر سال بر مردم فقیر مملکت تحمیل شده است آقایان همکاران محترم من از خود میپرسم مگر نذر داریم بیاییم اینجا و باین بودجه های ایران بر داده رأی بدهیم و دل خودمان را خوش کنیم که فلان مبلغ اعتبار برای شهرستانهای خودمان گرفته ایم اینکار صحیح نیست وجدان ما نباید اجازه دهد یکشاهی خرجی که در آمد مسلم در مقابل آن نداشته باشیم رأی بدهیم اینکار خیانت است و ماحق نداریم بزندگی یک مملکت مسلمان

را باین رویه باری بهر جهت وای بابا بچاه تباہ میکنیم این مردم نجیب گرسنه لغت از گوشت و پوست ما هستند ما از آنها هستیم و آنها از ما هستند آنها ما را اینجا فرستاده اند که از حقوق آنها دفاع کنیم و دفاع از حقوق آنها این نیست که به حرف های گمراه کننده دست گاه دولت گوش بدهیم و اغفال بشویم من تمام آنچه عرض کردم خدا میداند که با کمال خاوس نیت و بدون هیچ غرضی و از روی عقیده و ایمان گفته ام حالا آقایان باین شرایط توجه فرمایند یا نفرمایید بسته بپندای قباہای مملو از عشق ایرانیان است رئیس - آقای کفیل وزارت دارائی فرمایند .

کفیل وزارت دارائی (آقای شامی) - راجع بموضوع اسکناس باید قبلاً این مطلب را توضیح عرض کنم بعد وارد جواب فرمایشات جناب آقای نریمان بشوم اسکناس یک موضوعی است مربوط به بانک و اگر دولت لایحه اش را آورده بدولت در اطرافش صحبت میکند از این جهت است که رئیس بانک نمی تواند در مجلس بیاید و نمی تواند از لایحه اش دفاع بکند ولی برای آنکه مطلب حل شده باشد در دو جلسه مجلس خصوصی آقای مدیر کل بانک آمدند و این مسائل را کاملاً توضیح دادند خود آقای مدیر کل بانک با آن بیان روشن و سلیس خودشان و با آن نحوه صحبتی که واقعاً از دل بیرون می آمد مصائب و بدبختی ها را شرح دادند و گفتند که الان چه احتیاج مبرمی دارند بنابراین فرمایتی که آقای نریمان فرمودند که آقای مدیر کل بانک موافق نیستند مثل اینست که آن صحبتها را فراموش کرده اند این یک مطلب است . مطلب دوم اینکه بنده خواستم این سوء تفاهم بر طرف شود که بانک غیر از دولت است دولت یک دستگاهی است و بانک دستگاه دیگر دولت ممالانش با بانک صورت میگیرد ولی در مقابل بانک دولت وضع یک فرد عادی را دارد حتی از فرد عادی هم یک قدری عقب است چرا ؟ برای اینکه بانک ممکن است بفرد عادی با تصویب خودش قرض بدهد ولی بدولت تا تصویب مجلس نباشد قرض نمی دهد (آزاد - شما ۵۰۰ میلیون بدون تصویب مجلس قرض کرده اید) آقای آزاد اینرا فرمایید هر قرضش قانون علیحدہ دارد بانک تا قانون بخصوص نداشته باشد یکشاهی بدولت قرض نمیدهد اگر قرض داد مجرم است این عمل را نمیکنند (دکتر بقائی - فعلاً برای فضای اقتصادیات مملکت همدست هستند) بانک مجبور است معاملات دولت را انجام بدهد یعنی دولت نمی تواند بروی جای دیگر معامله بکند این قانون است که دولت موظف است که معاملاتش را با بانک ملی ایران انجام دهد نمی تواند بروی با بانک انگلیس یا بانک روس معامله کند اینهم یک مطلب است اما موضوعی که جناب آقای نریمان صحبت فرمودند بنده فرمایشات ایشان را دو سه قسمت میکنم .

یک قسمت آن مربوط بعواشی مطالب بود البته آن از جهت وضع مجلسی ایشان گفتنش ضرورت داشت

ولی آن قسمتی که بنده باید الان درش وارد بشوم و جواب عرض کنم قسمتی است که مربوط به همین مطلب است توی فرمایشاتشان دوسه جا برخوردیم باینکه با اصل مطلب موافقت دارند یعنی میفرمایند که بانشر اسکناس موافقت اما شرطی که بمصارف عمرانی و اصلاحی برسد اینرا دوسه جا فرمودند ولی در موضوع انتشار اسکناس یک ترقی برای ایشان هست و آن اینستکه مبادا به ترقی بکنند در جلسه خصوصی هم بنده این عرض را کردم که ترقی بها یعنی عبارت اخیری تنزل پول در صورتی واقع میشود که اولاً در مقابل پول خارجی و ارز خارجی اسکناس تنزل بکند یعنی بجای اینکه الان فرضاً یک دلار ۳۲ ریال باشد با مثلاً لیره ۹۲ ریال باشد دولت بیاید بگوید که از امروز هر که چهار تومان داد من یک دلار میدهم و هر کس بیست تومان داد یک لیره میدهم نخر هر کس ۹ تومان داد می تواند یک لیره ازدولت بگیرد البته با مقررات خاصش تصور نفرمایند که الان فروش لیره هم باز شد راجع بازارها و احتیاجات عمومی هم یک قسمت در دست خود دولت است که به چه وجه تصور ترقیش نیست مثل دخانیات ، قند شکر ، غله و اینطور چیزها که تصور ترقیش نباید برود (دکتر بقائی - نان را کی ترقی داد ؟) نان تنزل کرد از کیلویی ۳ ریال آمد به ۲ ریال (دکتر بقائی - از ۲ ریال بردند به ۳ ریال و میگویند تنزل کرده) باز سال این موضوع نان آزاد کیلویی ۷ ریال فروخته میشد حالا نان آزاد ۳ ریال فروخته میشود (دکتر بقائی - آقا چند نفر نان آزاد می خورند) اکثریت مردم نان آزاد می خورند فرمودند اگر چنانچه این اسکناس چاپ شد آن کسانی که امروز اسکناسها را از جریان خارج کرده اند فردا می آورند بیازار و پول زیاد می شود و تنزل پیدا میکند این حرف جا ندارد اولاً ما ننگتیم که بانک امروز ۲۲۰ میلیون تومان اسکناس منتشر بکند اگر بلائحه مراجعه بکنند گفته شده است که هر وقت ضرورت ایجاب کرد ما دادن صد درصد طلا و ارزی که به طلا تضمین شده باشد از هیئت نظارت اندوخته اسکناس یک مقدار اسکناس که لازم دارد بگیرد ولی حد اهلیش ۲۲۰ میلیون تومان باشد این دلیل نیست که فردا صبح ۲۲۰ میلیون تومان پول اضافی بیازار بیاید (دکتر بقائی - ولی از چهار روز پیش کجای زراری ده تومان گران شده) این فرض که میفرمایید اگر روزی اسکناسهایی که از جریان خارج شده بیازار بیاید تکلیف چیست این فکر هم شده و در همین لایحه گذاشته شد که هر وقت بانک اسکناس زیادی داشت و احتیاج نداشت به هیئت نظارت اندوخته اسکناس پس می دهد و پشتوانه اش را می گیرد و این فلکسبونه است (شو شتری - فارسی بگوئید) بلی روزی که احتیاج بود گرفته میشود روزی هم که احتیاج نبود پس داده میشود بنابراین این ترس خیلی جاندار راجع بترقی بهای کالای وارداتی فرمودند بنده تصدیق می کنم که کالاهای وارداتی ترقی کرده اما چرا ؟ آقایان که در تجارت واردند میدانند بنده یک قلم را بطور مثال عرض میکنم و آن قند و شکر است در دنیا یک آشوبی برپا شد و دول بشکر این اتفاق

که احتیاجات را جمع بکنند و احتکار بکنند برای روز مبادا و این موجب شد که قیمتها در دنیا ترقی بکند مثلاً قند و شکر در ۶-۷ ماهه قبل تنی ۴۸ لیره فروخته میشد امروز قیمتش تنی ۶۳ - ۶۴ لیره است کرایه کشتی در چند ماهه قبل تنی ۴۷-۵۰ شلینگ بود امروز شده ۱۰۰-۱۶۰ شلینگ اینرا نسبت بگیرد بهمه چیزی از اینجهت واردات ترقی کرده نه از اینجهت که بلا لایحه ای آورده اند که اسکناس منتشر شود اینکه فرمودند بانک ملی تمهید بکنند که این پول را صرف نخواهد کرد مگر برای امور عمرانی این تمهید اصلاً جاندار بانک ملی یک دستگاه صرافی است و یک دستگاه نشر اسکناس است که بکلی از هم جدا هستند اینجا بیورد نیست که یک اشتباهی که شده بود حتی بعضی مطلعین بامور نیز این اشتباه را کرده اند توضیح بدهم دستگاه نشر اسکناس هم بکلی مجزای از بانک ملی است دستگاه ناشر اسکناس یک وظیفه پیشتر ندارد اسکناسهای چاپ شده ای که نباید از بانک بیرون برود مگر بحکم قانون آنرا زیر کلید بگذارند و پشتوانه ای که برای اسکناس منتشر شده گرفته و آن را هم زیر کلید بگذارند جز این کاری ندارند معامله دارنده نقره میگردند طلا میفرودند این اشتباهی است که در بعضی از آقایان هست با بدین شرح بود آن نظارت اندوخته اسکناس طلا و ارزی را که بانک ملی متعلق بخودش است یعنی این دستگاه صرافی دستگاه ممالاتی متعلق بخودش است میگوید در مقابل اسکناس میدهد بانک ملی در حدود قانون و اساسنامه اش وظایفی دارد که باید آن وظایف را انجام بدهد یک مقدارش کمکی است بیازاریک مقدارش کمکی است بامور عمرانی یک مقدارش خرید و فروشهای معمولی صرافی است (کشاورز صدر - یک مقدار هم بتجار کردن کلفت میدهد) به کردن کلفت بگردن نازک بهمه داده میشود استثنائی از اینجهت نیست اما اینکه میفرمایید بودجه دولت صحیح است همانطور که فرمودید اگر دولت لیره ای دارد این لیره را نمی تواند بیانک روس بفروشد قانونی که مجلس شورای ملی وضع کرده دولت را مجبور نموده که صرفیش را با بانک ملی انجام دهد دولت مجبور است که لیره اش را به بانک ملی بفروشد و از بانک ملی اسکناس بگیرد و بروی مغایر بودجه را بترتیبی که تصویب شده انجام بدهد بنده در مورد بودجه عرضی ندارم بودجه در اختیار مجلس است حذف کنید بزنید کم کنید زیاد بکنید این کار مجلس شورای ملی است اما ارتباط بودجه را با بانک یا نشر اسکناس اینها را باید از هم جدا کرد و بنده باین توضیحاتی که عرض کردم با توضیحاتی که در مجلس خصوصی در دوسه جلسه داده شد خیال نمی کنم که ابهامی باقی بماند و استدعا میکنم کاجازه فرمایند این قانون زود تر بگذرد ، الان یک صورتی هم از وزارت دارائی آورده اند و به بنده داده اند این صورتی اسماز درآمد وصول که اینهمه میگویند ما در آمدی مان را وصول نمیکنیم این صحیح نیست این صورت درآمد ده ماهه است که الان برای بنده آورده اند و تقریباً ۶۰ درصد از کل بودجه ده ماهه عقب هستیم (دکتر معظی - مال بهمن چند کسر دارد؟) بهمن

را صورت نداده اند چون هم راه را تا پایان نرود ماه بعد جمع میکنند یعنی امروز که ۱۵ اسفند است مال بهمن راجع میکنند (نریمان - آقای شامی با بودجه مصوبه چند تفاوت دارد) تا آخر دیماه با بودجه مصوبه ۵-۶ درصد تفاوت دارد

رئیس - آقای موثر -

مجدید موثر - بنده قصد داشتم در ستون مخالف اسم نویسی بکنم و چون آقای نریمان قبلاً آمده واسم نویسی کرده بودند اینستکه بنده بعنوان موافق مشروط صحبت میکنم البته نشر اسکناس هر دو جنبه را دارد هم ممکن است سکه مفید باشد هم مضر باشد اگر نحوه کار طوری باشد که برای کارهای تولیدی صرف شود البته مفید است ولی اگر بطوری که سابق کرده اند بخواهند اقدام بکنند مسلماً مضر خواهد بود مثلاً بنده چند نکته را می خواهم ذکر بکنم که بعقیده بنده این نوع خرجها زائد بوده است و مخصوصاً از این نوع خرجها در موقعیکه مملکت دچار بحران است خودداری کنند مثلاً پارسل ۵۰ میلیون برای قشنگی فاساد وزارت دارائی خرج کردند که بعقیده بنده این خرج کاملاً مضر بود که موضوع را بنده می خواهم بطور مثال عرض بکنم در چند سال پیش بنده لندن بودم قصر سلطنتی را دیدم که شیشه هایش شکسته است و آنها را تعمیر نکرده اند پرسیدم چرا اینها را تعمیر نمی کنند ؟ گفتند چون وضع اقتصادی انگلستان خوب نیست امروز بودجه ما اقتضا نمی کند که در بیجه سلطنتی را تعمیر بکنیم اما اینجا ۵۰ میلیون ریال برای قشنگی وزارت دارائی خرج میکنند از طرف دیگر آقایان دیشب در روزنامهها ملاحظه فرمودند که یسریکی از وزرای انگلیس معسوم بزندانی یا دوهزار یوندر جریبه شد برای اینکه اجازه داشخانه خودش را تعمیر بکنند بیش از حد لزوم تعمیر کرده بود دنیای خارج اینطور عمل میکند و ما میلیونها ریال دور میریزیم و بعد دچار مضرت مالی میشویم مثلاً از یک قطری بنده میلیون ریال صرف فاساد وزارت دارائی می شود از طرف دیگر در دشت میشان یک دبستانی درست کرده اند دوسال است تا تمام مانده و دارد خراب می شود و توجه نمیکنند اینجا افراط است و تقریباً از طرف دیگر راهی است بین اهواز و سوسنگرد و بستان که از لحاظ ارتشی و اقتصادی دارای اهمیت زیادی است و دوسال است که این راه را ناقص گذاشته اند با ۵۰ میلیون ریال یک راهی می خواهند بین خرمشهر و اهواز درست بکنند در صورتی که راه آهن هم از آنجا عبور میکند راه آهن هم دارد بدمند بنده اطلاع پیدا کردم که در این مناقصه هم افراط و تقریب هائی بمنابین مختلف شده است و اینها یک نکاتی است که باید دولت در فکر اینکارها باشد همین مناقصه ای که چند وقت پیش راجع ساختمان کارخانه قند سازی در تربت حیدریه بعمل آمد با تصدیق منصفین و مناقصه در حدود ۲۰ میلیون ریال دست بدست گشت همچون معامله ای که راجع بینبه شده بود بعد که رسوا راه افتاد چند میلیون ریال بفتح خزانه دولت صرفه جوئی شد و همچنین معامله تبا کو و

خرید و ترید بود و خیلی از این معاملات می شود که بریان مملکت است و اما اگر دولت توجه با اصلاحات اقتصادی بکند و توجه برای افزایش تولید بکند پروژه هائی دارند که اگر بخواهند و بتوانند آن پروژه ها را هر چه زود تر عمل بکنند نشر اسکناس نهایت لزوم را دارد از این قبیل است سد کرج ، سد کرخه ، سد رودخانه هراز تعمیر اسکله خرمشهر تکمیل ساختمان کارخانه سیمان ری تشکیل بانک صنعتی و عمرانی تأسیس کارخانه سیمان در خراسان ، فارس ، کرمان کرمانشاه آذربایجان درود دزفول و خفرو هراز چاه در سراسر کشور برای افزایش آب و افزایش سطح مزارع ، تأسیس شرکت های تعاونی در ۲۴۰۰ بلوک که خود این شرکتها ۵ هزار کارمند را بکار مشغول خواهند داشت اگر دولت تمهید بشود که واقعاً این پولهایی که داده میشود بصرف این کارها برسد البته البته نفع دارد اما از لحاظ اینکه آیا این اسکناس که در جریان است کافی است یا کافی نیست فعلاً ما ۷۸۰ میلیون تومان اسکناس داریم و قتیکه ما مقایسه میکنیم در جاهای دیگر که نسبت بین جمعیت و اسکناس هست بعقیده بنده به چه وجه این مبلغ زیاد نیست مضافاً باینکه مقدار زیادی از این اسکناسها تاحالاً فرسوده شده یا مفقود شده بخارج رفته به علاوه در ایران معمول است که بیشتر اسکناسها را نقد نگاه می دارند در خارج اسکناس را کسی نقد نگاه نمی دارد و اینهم علت دارد برای اینکه ۸۰ درصد ملت ایران بیسوا هستند نمی توانند دارای چک باشند و چک صادر بکنند و گرفتن چکها هم از بانک خالی از اشکال نیست تشکیلات بانکی یک طوری است که این اشکال موجب می شود که این پولها در صندوقهای بازرگانان و تجار را کد میماند و موجب این میشود که در بانک اسکناس بقدر کفایت نیست که در جریان بیفتد ملتی که باید سالها هزار میلیون تومان مالیات بدهد محققاً این ملت بایستی در این حدود دارای اسکناس در جریان باشد در ضمن وضع صادرات مملکت خیلی خوب شده می خواستم با آقای نریمان تذکر بدهم که سال گذشته ما پنج هزار تن محصول داشتیم و امسال ۲۰ هزار تن محصول داریم پس سطح محصول بالا رفته است از همه اینها گذشته ۲۲۰ میلیون تومان را دولت یکجا لازم ندارد تدریجی میگیرد و بصرف میرساند و این اسکناسهاییکه صد درصد پشتوانه دارد به چه وجه موجب افزایش قیمتها نبایستی شود اصولی است مسلم در ندم اقتصاد اینها را که ما جمع و جور بکنیم می بینیم که از یکطرف باید دولت بارها بترتیب جوئی جلو گیری از هزینه های بیخودی و تشویق از تولید و استحصال دستش برای اینطور کارها باز باشد مضافاً باینکه الان نزدیک عید است ما ۱۵۰ هزار نفر کارمند داریم اینها عائله دارند اینها بیچاره هستند اینها که حقوق می گیرند کفایت معاش آنها را نمی کند اینها بدولت می گویند عید نزدیک است و می خواهند برای عائله شان پیراهن کفشی کلاهی درست و تهیه کنند ما خودمان را بجای اینها بگذاریم آیا واقماً سزاوار است که این بیچارهها این وضعیت را داشته باشند بنده منتقد هستم که بایستی هر چه زود تر باین شرط که دولت تمهید بکند که از هزینه های زائد بکاهد و کارهای مفید

بکنند این لایحه تصویب بشود و راجع بیوجه بنده لازم می دانم که تذکری بدمه اولاً این بودجه برای ۲۹ بوده که حالا برای سال ۳۰ در نظر گرفته شده است بنده دیدم در تریب بودجه را آوردند و در ظرف هروز تصویب شد و بودجه ما الان یک سال است که در مجلس معطل است و اینرا می خواهم تذکر بدم که تاخیر تصویب بودجه تقصیر ما است (کشاورز صدر - گزارش کمیسیون بودجه داده شده است) گزارش کمیسیون بودجه را هر چه زودتر تصویب بکنند و این یک دوازدهم و دوازدهمها برای مملکت ضرر دارد.

رئیس - آقای اردلان بفرمائید

اردلان - این موضوع نشر اسکناس یک موضوع بسیار مهمی است که ساعتی متامدی میشود روی آن بحث نمود ولی بنده قصد ندارم که وقت آقایان نمایندگان محترم را زیاد برای اینکار بگیرم اگر آقایان بفرمایند بنده گوش بنده منتظر چند کلمه عرض میکنم چون مجلس شورای ملی جای مشورت است (صحیح است) و جناب آقای نخست وزیر هم بنده را در آن کمیسیون دعوت فرمود و بنده هم آنجا رفتم و با کمال علاقمندی که بدولت ایشان و شخص ایشان دارم بشخص ایشان عرض کردم که از تقدیم این لایحه به مجلس شورای ملی صرف نظر بفرمائید ولی جناب آقای نخست وزیر در جلسه خصوصی در مصاحبه مطبوعاتی و در همه جا فرمودند که اطلاعات زیادی راجع بامور اقتصادی ندارند و در آن جلسه اکثریت آقایانی که جناب آقای نخست وزیر دعوت فرموده بودند با این لایحه موافقت کردند البته بنده از اشخاص سرسختی بودم که قانع نشدم و حالا هم عرض میکنم که اگر اسکناس برای انجام کارهای ضروری دولت لازم بود اول کسی که رأی می داد خود بنده بودم ولی اگر آقایان یک قدری دقت بفرمایند می بینند که لازم نیست جناب آقای نخست وزیر با کمال حسن نیتی که داشتند تحت تأثیر مشاورین اقتصادشان قرار گرفته و من معتقدم که جناب آقای وزیر اقتصاد ملی و جناب آقای شاهی با کمال حسن نیتی که دارند در این لایحه در اشتباهند و البته مجلس شورای ملی جای بحث است شاید من در اشتباه باشم.

آن وقت مطلب خیلی روشن می شود یعنی از گذشته می توانیم بهتر استفاده کنیم همه ملل این کار را میکنند تجربیات گذشته را بکار می بندند در حال و آنبه و اگر در گذشته یک اشتباهی کردند دیگر در آنبه آن اشتباه را نمی کنند. چیزی که در مملکت مؤثر است تعداد زیاد اسکناس نیست بلکه قوه خرید اسکناس مؤثر است توجه بفرمائید شما یک دانه پنج ریالی را در شهریور ۱۳۲۰ می بردید در دکان یکم پنج بشار می دادند حالا هشت تا پنج ریالی را باید بردارید ببرید در دکان تا یک من پنج بشار بدهند پس این هشت تا پنج ریالی برابر همان یک پنج ریالی در شهریور ۲۰ بود تعداد زیادش تأثیر نکرده قوه خریدش تأثیر کرده. این جا ما این تجربه را در گذشته داریم اگر این مقدار اسکناس را هم زیاد بکنیم قوه خریدش را بیاریم یائین این تجربه تلخ گذشته را تکرار کرده ایم در شهریور ۲۰ یک پنج ریالی را می بردیم در دکان یکم پنج بشار می دادند و امروز که هشت تا را می بریم یکم پنج بشار می دهند حالا دولت میخواهد اسکناس خودش را بیشتر بکند درست است بمقدارش بیشتر می شود ولی قوه خریدش کمتر می شود. بنا بر این نتیجه ای از این کار نمی گیریم. این را تجربه گذشته ما نشان داد آنوقت آقایان اطلاع دارند که در موقع جنک آقای مشرف نفیسی وزیر دارایی ایشان بودند و همین لوایح نشر اسکناس را ایشان آوردند. ایشان در گزارش که چاپ کردند می نویسند پس از من ماشین های چاپ اسکناس بکار افتاد و هر چه اسکناس بیشتر چاپ می شد بترقی قیمت ها افزود. خود این شخص که آمد لایحه نشر اسکناس آورد بعد از مدتی کتاب چاپ کرد و معترف شد که نشر اسکناس موجب گرانی زندگی می شود.

دولت جناب آقای رزم آرا با کمال حسن نیت از روز اولی که تشریف آوردند جزو برنامه خودشان گذاشتند که هزینه زندگی را بیاورند پائین در صورتی که این لایحه موجب بالا رفتن هزینه زندگی میشود تجربیات ما نشان می دهد. من از جناب آقای دکتر دفتر وزیر معتمد اقتصاد ملی خواهش می کنم باین عرض بنده توجه بفرمایند چون در جلسه خصوصی یک فرمایشی فرمودند البته وزیر باید بوکیل حقیقت مطلب را بگوید که وکیل برایش روشن باشد کاری می دهد و اگر برای خودش هم یک قضیه ای مشکوک است برود تحقیق کند و الا اگر نماینده گان مجلس گمراه بشویم و یک رأی بدهیم این نگاه است ایشان فرمودند وقتی که اختیار نشر اسکناس از مجلس واگذار شد بهیات نظارت اندوخته اسکناس از آن بدهد هزینه زندگی بآن سرعت بالا نرود.

میں همین کاریکه ما می خواهیم این جا بکنیم مثلا اگر اختیار نشر اسکناس را از مجلس بگیریم بدهیم بهیات نظارت اندوخته اسکناس اگر در گذشته این طور بود که هزینه زندگی بالا نرفته خوب در آنبه هم بالا نخواهد رفت ولی این طور نیست من استدعا میکنم برقم مراجعه بفرمائید در

شما کار تولیدی میکنید و اسکناستان هدر نمی رود و الله بخدا مردم از اسکناس زیاد وحشتی ندارند مردم ایران تجربه بایشان نشان داده که اسکناس زیاد را گرفته اند و خرج بیهوده کرده اند، من برای آقایان عرض کنم که در دوره گذشته عضو کمیسیون برنامه هفت ساله بودم، مرحوم آقای وزیر ابراهیم که الان سفیر کبیر هستند آمدند در کمیسیون برنامه گفتند که تو چرا مخالفت با نشر اسکناس می کنی؟ اگر این اجازه نشر اسکناس داده نشود بکفران نمیتوانیم برای برنامه هفت ساله پول بدهیم من ایستادم گفتم که این فرمایش آقایان صحیح نیست. بالاخره از آن تاریخ تا حالا آقایان همه توجه فرمودید دو میلیارد و ششصد و پنجاه میلیون ریال سازمان برنامه خرج کرد بسون اینکه ما اسکناس زیادتر چاپ کرده باشیم پس آن استدلال در آن موقع صحیح نبود اگر اسکناس آنروز چاپ کرده بودیم زبان میدیدیم ولی کمیسیون معتمد برنامه که حقیقتاً فداکاری کرد و زحمت کشید و یک صورتی هم چاپ کرد ما دیدیم که سازمان برنامه این پولی که گرفت چکار کرد. ۶۰ تا اتومبیل شخصی خرید و هر کس حفوظ هرچی بود صدی بیست صدی چهل اضافه بهش داد و در حقیقت پولهای مملکت را نقل کرد والا اگر پول را حسابی خرج کرده بود خرج تولید کرده بود تکرانی بوجود نمی آمد که امروز این تکرانی هست که نشر اسکناس موجب گرانی میشود، موجب خرج زائمی شود و بالا برود بفرمائید همانطور که وان زیلانند میگویی اگر شما نشان دادید مردم که پولیکه در دست دارید بخرج خوب می کنید بهیچوجه مردم با نشر اسکناس مخالفت ندارند نشر اسکناس اگر که پولش خرج صحیح بشود هیچوقت تکرانی تولید نمی کند ولی تجربه نشان داده که اینکار نمی شود، بنا بر این وظیفه دولت اینست که نشان بدهد و جلب اعتماد مردم را بکند. وقتی این کار را کرد آنوقت ممکنست یک لایحه بیاورد ولی این ساعت که من خدمت آقایان ایستادم جلب اعتماد مردم نشده. جناب آقای شاهی توجه بفرمائید بودجه مملکتی ما که ایشان در سال ۱۳۲۹ به مجلس دادند کسر داشت. با آنکه کسر داشت هفته ای یک لایحه اضافه خرج برای مملکت می آوردند. یک خانوار تصور بفرمائید که صد تومان در ماه خرج دارد و ۹۰ تومان عایدی دارد آنوقت آنوقت هر روز خرج زیادی بکند قطعاً آن رو بوزشکتگی میرود پس آن وزیر دارایی که مسئول خرج مملکت است باید بداند که بودجه اش کسر دارد. وقتی که کسر داشت نباید پیشنهاد خرج جدید بکند و ماه روز شاهد هستیم که لایحه می آورند. بکروز خرج برای فلان، بکروز خرج برای فلان که لایحه اش جزو دستور مجلس است. من هر وقت می پرسیم آقایان این را از چه محلی می خواهید بدهید؟ کسی مخالف راه سازی بین شیراز و اهواز نیست ولی خرج آنرا از چه محلی میخواهید بدهید؟ بودجه مان کسر دارد، اینجا جواب من می گفتند شما رأی بدهید، اگر داشتند می دهند اگر نداشته اند نمی دهند. این صحیح نیست. این تکرانی که مردم از نشر اسکناس دارند از خود نشر اسکناس نیست، تکرانی از خرجی است که در دنبال اینست

اگر مایک نظارت دقیقی در خرج داشتیم (یکی از نمایندگان - شمارای بدهید نظارت بکنید) ماز این حرفها خیلی شنیدیم همیشه می گویند همه نظرها تأمین است من یک نماینده مجلس هستم و باین شخص نخست وزیر هم فوق العاده علاقه دارم نمی خواهم باعث بدنامی ایشان بشود و همینطور آقای وزیر دارایی ولی متأسفانه این لایحه علاوه بر این که هیچ دردی از مملکت دوانمی کند، موجب گرانی هزینه زندگی و بدنامی شخص نخست وزیر هم می شود. حالا این مقدمات بنده را آقایان استماع فرمودند و به مقدمه بنده احتیاجی نسبت بنشر اسکناس نیست یعنی باندازه کافی الان اسکناس هست ۱۰ گرام بود اول کسی که رأی میداد من بودم (مؤقر - کجا است اسکناس) حالا اجازه بدهید همیشه ارقام می تواند جواب همه چیز را بدهد ما اگر بیاییم بگذشته نگاه کنیم به بینیم ما وقتی در بانک چقدر اسکناس داشتیم چه کارهایی می کردیم و حالا چقدر داریم و چکار می خواهیم بکنیم؟ اگر یک رقم را بمانشان داد جواب ما را می دهد؟ حالا بنده دو تا مثل می زنم. در زمان رضاشاه پهلوی یک فعالیت اقتصادی زیادی در ایران بود؛ آقایان هم بخاطر دارند و مدت زمان زیادی نیست که می گذرد مارا آهن سرتاسری ایران می ساختیم. در عین حال جاده می ساختیم، در عین حال در کنار بصر خزر، در همه جا مهمانخانه های بزرگ می ساختیم راه کناره را می ساختیم، سربازخانه های خندق می ساختیم، کاخ دادگستری می ساختیم بنده ارقام برای شما می خوانم. (افشار صادقی - پولها توی صندوقها قائم نشده بود) اجازه بفرمائید در آن تاریخ بنده یک سالش را برای نمونه بگیرم. سال ۱۳۱۵ را برای نمونه می گیرم. در سال ۱۳۱۵ مجموع اسکناسهایی که در دست مردم و در دست بانک بود ۹۱۲ میلیون بود که از این ۹۱۲ میلیون ریال ۹۹ میلیون در دست مردم بود. در آن سال همین یک پول راه آهن را من برای شما می خوانم که ببینید چقدر خرج شده. ارقام که می آید شما نمی توانید جواب بدهید. این راه آهن سرتاسری ایران را از سال ۱۳۰۶ شروع کردند سال ۱۳۱۷ تمام شد. یعنی کلنگ اولش را در ۲۴ مهر ماه ۱۳۰۶ زدند و در چهارم شهریور ۱۳۱۷ این دوتا خط بهم وصل شد. خرج ریالی این راه آهن در تمام این مدت یازده سال ۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال بود دو میلیارد و صد و هشتاد و هشت میلیون و سیصد و سی و چهار هزار ریال (۲۱۸۸۳۴۰۰۰). یعنی هر سالی خرج راه آهن تنها بیش از دو میلیارد ریال شده در صورتی که بنده خواندم در آن سال متوسط که فعالیت از همه سال بیشتر بوده، ۵۰۰ میلیون ریال در بانک نبوده الان هفت میلیارد و هشتصد میلیون ریال اسکناس داریم توجه فرمودید درست ده برابر آنوقت ما پول داریم اما در سراسر ایران فعالیت اقتصادی ده برابر آن سال میشود؟ کدام راه آهن ساخته میشود؟ کدام راه شوسه را میکشید؟ پس آقایان بگردید هب کار را پیدا کنید هب کار در

اسکناس زیاد بودن یا کم بودن نیست. ما در مملکت اعتماد باید در مردم بوجود بیاوریم اعتماد مردم بدستگاه قضائی، امنیت قضائی در مملکت امنیت مالی بوجود می آید. وقتی امنیت مالی بوجود آمد پول طبعاً بگردد می افتد. من در آن جلسه ای که جناب آقای نخست وزیر دعوت فرمودند، شما ایجاد میکنید که اسکناستان را زیاد کنید، اینرا نکنند و دنبال یک سیاستی بروید که این اسکناسهایی که هست، اینها بگردد بیفتند. این که هفتاد تا هشتاد است این کار البته آسانتر است که البته کار مشکلی است این کار البته آسانتر است که یک کاغذ سفید بگیرید یک موری پرورش بزرگ بکنید اسکناس این صحیح نیست در هیچ کجای دنیا این کار را نمی کنند هیچ مملکتی در حالت فعلی اسکناس خودش را زیاد نکرده البته یک وقتی جنگی می شود تا متفقین در ایران بودند قشون امریکا بود قشون اتحاد جماهیر شوروی بود، قشون انگلیس هم بود. مجموع این قشونها در ایران بودند ما ۷۸۰۰ میلیون ریال برای حاجتهای آنها و دولت ما داشتیم حالا که قشون خارجی نیست باز هم همان میزان را داریم من نمی گویم اینرا کم کنید ولی اضافه چرا؟ اضافه کردنش موجب تورم می شود و بالاتر می رود زندگی را و از ارزش هم می آید پائین بنا بر این دولت حاضر از این لایحه نتیجه ای نمی گیرد باز دولت دیگر می آید این جا که دست شان روی دست شان مانده و نمی دانند چه بکنند اما اینجا گفتند دولت چاره ندارد به آقای نخست وزیر عرض کردم دیروز هم که مصاحبه جناب آقای نخست وزیر را در روزنامه خواندم الحق که مصاحبه خیلی دقیقی بود راجع باینکه چرا اسکناس لازم داریم جناب آقای نخست وزیر در مصاحبه شان فرموده اند که دو جهت اصلی دارد که اسکناس لازم داریم یکیش حقوق ادارات است یکیش هم شرکت نفت ایران و انگلیس است حالا من نیاندانم که این رقمهایی که جناب آقای نخست وزیر فرموده اند در روزنامه ها اشتباه شده بود یا جناب آقای نخست وزیر را بفرشان اشتباه رسانده اند چون وقتی که حساب کردم مثل این که یک خرده رقمها اشتباه بود امروز آقای دولت می گویند آقا شما مجلس شورای ملی هستید من در مصاحبه هستم رأی اعتماد بنده داده ای ببن کمک بکنید ما هم حاضریم من برای پرداخت حقوقات پول ندارم من این حرف را منکر هستم الان دو دقیقه پیش آقای شاهی اینجا آمدند تشریف آوردند فرمودند که پنج در صد عایدات مادر سال ۱۳۲۹ وصول شده و وصول می شود (کفیل وزارت دارائی - این طور خیر فقط پنج درصد موقوف مانده) ببخشید و پنج درصدش موقوف مانده ۹۵ درصدش وصول شده از این بهتر دیگر هیچ دولتی نیست حالا ملاحظه بفرمائید شما این صورت بودجه را بگذارید جلوتان نگاه کنید من دو رقمش را بیشتر نمی خوانم عایدات انحصار دخانیات که دیگر این را نمی شود گفت پول نیست سبک را می دهند بامال فروش و پولش را می گیرند در سال ۱۸۱۸ میلیون ریال است که ماهی ۱۵ میلیون تومان است درست است؟ بکنی هم

مال گمرک است که دو میلیارد و سیصد میلیون ریال است که ماهی بیست میلیون تومان است. شما از این دو تا فلتان که ماهیانی می شود ۳ میلیون تومان همین اندازه است که می خواهید حقوقاً را بپردازید. آقای نخست وزیر فرمودند در مصاحبه شان که برای کارمندان تا آخر بهمن واسفند ماه ۷۰ میلیون تومان لازم داریم (کفیل وزارت دارائی - هشتاد میلیون در ماه لازم داریم برای مخارج) شما روزنامه ما را بخوانید من که دیگر از خودم اختراع نکردم روزنامه اطلاعات فرمودند که برای کارمندان دولت دو ماه بهمن واسفند ۷۰ میلیون تومان پول لازم داریم این پول از این دورقم بدست می آید حالا قند و شکر دارند می فروشند قماش دارند می فروشند اینها تمام پول نقد است دیگر دو رقص را تنها خواندم که کافی بود پس بنابراین با دولت کالای انحصاری را نمیخواهد بفروشد تا ما را مجبور کند که حتماً باین لایحه رای بدهیم. بنده هم حرفی ندارم یا شکر و بسم الله بگویم. شما اگر انحصار دخانیات و حقوق گمرکی تا آنرا الان هم فرمودید که ۹۵ درصد وصول میشود این پول است که برای راه انداختن خرج شما کفایت بنده می گویم آقا دولتی که گندم می دهد روز بروز بنانو پول می گیرد، باملین قند و شکر، قندوشکر می دهد پولش را می گیرد، زحانیات می دهد پولش را می گیرد رقص را که من می خوانم جمع که می زنم می بینم که میرسد پولش هم که وصول شده (دکتر معظی - مالیات بردر آمد می گیرد) به هزار چیز دیگر و خودش هم می گویند نود و پنج درصد وصول میشود این نثر اسکانس برای چیست؟ چرا لازماست واقفاً آقایان نمایندگان جناب آقای دکتر معظی هم فرمایند مالیات بردر آمد هم هست. شما کالاهای انحصاری دارید از دخانیات می برید قند و شکر باملین تند و شکر می دهید پولش را می گیرید بیاید ابداً مربوط نیست (وزیر اقتصاد ملی - میگدارند بحساب بانک) (افشار صدقی - الان بهای توتون زارعی را ندهاند) آقا قضیه هیچکدام اینها نیست. جناب عالی الان اگر صدبسته سبکابریید و بامل فروش بدهید پولش را می گیرید و می دهید به مستخدم اما قضیه هیچکدام اینها نیست بخدای لایزال قسم که اگر درست دقت فرمایید که چرا این لایحه به مجلس آمده همین چند کلمه است که بنده عرض میکنم و آنرا هم جناب آقای نخست وزیر در روز در مصاحبه شان حقیقتش را فرمودند و آن اینست که برای حوائج شرکت نفت ما باید یک مقداری اسکانس بدهیم و جناب آقای نخست وزیر در مصاحبه در روزشان فرمودند که بیانی نفت ماهی سیصد میلیون تومان حقوق می دهد و در عرض روزی یا نصد هزار تومان نفت می فروشد (کشاورز صدر - سیصد میلیون تومانش را هم احتکار می کند) من شخصاً گمان نمی کنم جناب آقای نخست وزیر این سیصد میلیون ریال باشد (شما سیصد میلیون است در سال) اینطور که در روزنامه اطلاعات نوشته بود ماهی سیصد میلیون تومان (نخست وزیر - سال است) بسیار خوب پس بنابراین یک چیزی که امروز فشار به

دولت آورده، یک چیزی که امروز مجلس ما را معطل کرده که این را رای بدهیم، آن رفع حاجت شرکت نفت ایران و انگلیس است حالا بنظر بنده در اینخصوص سه مطلب است که عرض میکنم بعضی از آقایان اینجا فرمودند و در مصاحبه هم گفته شده که شرکت نفت ایران و انگلیس یک مقداری اسکانس را نگاهداشته است من چون شخصاً اطمینان باین موضوع ندارم و مدرکی هم ندارم اصلاً نمیتوانم عرض بکنم باور فرمایید در این چندسالی که افتخار نمایندگی دارم تا مطلبی برای من واضح و مسلم نباشد و مثل روز روشن نشود من نمی گویم برای اینکه شایسته نیست یک وکیل مطلبی که برایش روشن نیست بیاید بگوید (دکتر بقائی - بنده برایتان ثابت میکنم) اما اگر اینطور باشد بنده میگویم دولت جناب آقای رزم آرا آخر چه چیز ایجاب میکند که اگر او ارزش را بشما داد شما از او بخريد يك دمه بگوئيد نمیخردم وقتی نخریدید اگر اسکانس قایم کرده بود چون مجبور است حقوق کارگرش را بدهد خود بخود اسکانس ها را بیرون میآورد ما هیچ اجباری نداریم که از شرکت نفت را بخریم اگر فرض کنیم که او اسکانس را قایم کرده است ارز را نمیخریم و وقتی ارز را نخریدیم او برای پرداخت حقوق کارگرش اگر اسکانس قایم کرده است حتماً بیرون میآورد بانک شاهی هم اگر قایم کرده باشد بیرون میآورد بنابراین خود بخود این فشار از بین میرود نه اینکه ما بیاییم باین لایحه نثر اسکانس رای بدهیم که ارزش شرکت نفت را بخریم این صحیح نیست و اما آدمیم این فرض صحیح نبود شرکت نفت ایران و انگلیس اسکانس ذخیره نداشت و آنوقت میخواست ارزشش را بفروشد بنده می گویم آقا ما چه احتیاجی داریم ارزش شرکت نفت را بخریم ارز او ۹ تومان ارزش ندارد (صحیح است) (بزرگ نیا - آنوقت میرود در بازار می فروشد) وقتی که در بازار بفروشد پنج تومان، شش تومان باید بفروشد همین لیره ای بود که در موقع جنک ۶۷ ریال بود در بازار ۵۲ ریال رسید در موقع جنک بین المللی اول لیره به ۱۸ ریال رسیده بود چرا ما مجبور بشویم رای بدهیم تا پول مملکت ایران را به آنها بدهند و ارز شرکت ۹۲ ریال بخرند مطابق عرضه و تقاضا بفروشد توجه فرمایند در آماري که در سال گذشته با نشان دادند شرکت نفت ایران و انگلیس بیست میلیون لیره برای حوائج ریالی خودش ارز فروخته این نرخ مصنوعی است که ما برایش معین کرده ایم این نرخ حقیقی نیست اگر نرخ آزاد بود طبق قانون عرضه و تقاضا او مجبور بود که به قیمت پائین تری بفروشد یک لیره میخرد ولی حالا مجبور میخورد بکنند ما را مجلس شورای ملی را که رای بدهد و حاجت او بر آورده شود و اما اینکه میگویند ارزشش را بیازار آزاد هم نمیفروشد يك راه دیگر برایش میدانند او این است که قند وارد بکنند شکر وارد بکنند قماش وارد بکنند آهن آلات وارد بکنند بفروشد و ریال آنرا بدست بیاورد و حقوق کارگران ایرانی را بدهد تازه اینهم صد درصد به نفع مملکت است برای اینکه ما قسمتی

رئیس - آقای وزیر اقتصاد ملی

قبل از توضیحات من خواهم خاطر آقایان نمایندگان محترم را مطلع کنم که توضیحات من از نظر عضویت در دولت است بلکه بیشتر مبتنی به رعایت نکات و اصول فنی است که اگر حمل بر خود پستی نفرمایند این صلاحیت را در خود می بینم (صحیح است) که راجع به پول اظهار عقیده بکنم (کشاورز صدر - شما فقط آقای دکتر مصدق همو جانتان را قانع بکنید ماقبول

میکنم) راجع به اسکانس توضیحاتی که میخواهم عرض کنم از دو جنبه عرض خواهم کرد یکی اساس قانونی یکی هم وضع موجود اگر به عقب برگردیم در زمان اشغال ایران ۱۲۸۱ تا ۱۳۲۱ دولتهای وقت ناچار میشدند برای رفع احتیاجات معینی در ایران با هیچ قانون هائی بیآورند. تصویب مجلس برسانند و اسکانس جدید منتشر کنند بنده اگر امروز در جلسه خصوصی عرض کردم که وقتی این اختیار به هیئت نظارت اندوخته اسکانس داده شد قیمتها کمتر بالا رفت منظور من اثر پسکولوژیک ارجاع این جور مسائل است به مجلس شورای ملی هیچ فراموش نمیکنم چون بنده در تمام آن اوقات در جریان این امر بودم هر وقت که لایحه ای برای ازدیاد میزان اسکانس منتشره بمجلس شورای ملی میشد اینها را از عکس العمل عجیبی داشته و بعداً که این اختیار به هیئت نظارت اندوخته اسکانس داده شد البته نمیخواهم بگویم در بالا بردن قیمتها تأثیر نداشت البته این هم تأثیر داشت اما این اثر پسکولوژیک را نداشت پس از اینکه این اختیار بموجب قانون ۱۳۲۱ به هیئت نظارت اندوخته اسکانس داده شد هیئت نظارت اندوخته اسکانس تا سال ۱۳۲۶ بموجب همان قانون در مقابل شصت درصد طلا و ۴۰ درصد ارز تضمین شده بطلا اسکانس منتشر کرد گران شدن قیمتها را در آنوقت که آقای اردلان و سایر آقایان نمایندگان معلول زیاد شدن میزان اسکانس منتشره قلمداد فرمودند در همین حال که بنده نمیخواهم البته این اصل اقتصادی را منکر شوم که زیاد شدن میزان اسکانس در بالا بردن قیمتها بی تأثیر نیست ولی میخواهم عرض کنم که عامل عمده در تعیین قیمت نسبت بین کالای موجود در کشور و میزان اسکانس منتشره است به همین دلیل هم میخواهم برای آقای اردلان که خودشان هم در هیئت نظارت اندوخته اسکانس بودند یک آماري قرائت کنم که توجه فرمایند در سال ۱۳۲۲ میزان اسکانس منتشره ۴۷۳ میلیون تومان بوده و هزینه زندگی به نسبت ۱۳۱۵-۹۴۵ در در سال ۱۳۲۳ اسکانس منتشره ۶۹۴ میلیون تومان بود و هزینه زندگی ۱۱۲۲ البته بالا رفت در سال ۱۳۲۳ اسکانس منتشره ۷۵۵ میلیون تومان بود و هزینه زندگی به ۸۱۶ تقلیل پیدا کرده در ۱۳۲۶ اسکانس منتشره ۷۸۰ میلیون تومان بود به ۷۸۴ تقلیل پیدا کرد بنا براین صرفاً میزان اسکانس منتشره در تعیین قیمتها مؤثر نیست اگر آن روز قیمتها روز بروز بالا میرفت هلش کمی کالای در بازار ایران بود چنگ در دنیا بشدت جریان داشت کشورها کلاً بخارج نیفرستادند باینهم جنس نمی آمد تمام معاملات که با اسکانس های موجود میشد روی مقدار کالاهائی بود که موجود بود بلکه روز بروز هم و بیقتان میرفت بنابراین نمیشود این را بعنوان يك اصل مسلمی گفت که تنها میزان اسکانس منتشره در بالا بردن قیمتها مؤثر است امروز خوشبختانه کالای در نتیجه آزاد شدن سهمها و در نتیجه اینکه چندسال از چنگ میگذرد و بازار گنان فعالیت در ورود کالا را بیشتر کرده اند بهتری کالا به وفور در این کشور وجود دارد

که اضافه شدن مختصری اسکانس مختصر که عرض میکنم بعد میخواهم روی این کلمه مختصر توضیح بدهم نشر مختصری اسکانس نمیتواند در قیمتها تأثیر داشته باشد مگر اینکه اضطراب هائی بطور مصنوعی ایجاد بشود این کلمه مختصری که عرض کردم میخواهم حضور آقایان توضیح بدهم همین جناب آقای اردلان در ۱۳۲۶ طرح قانونی بمجلس شورای ملی پیشنهاد فرمودند که مورد تصویب واقع شد و اجازه انتشار اسکانس را از هیئت نظارت اندوخته اسکانس سلب کرد بموجب این قانون دولت را مکلف کردند که در ظرف ۳ ماه قانون جدیدی بمجلس شورای ملی پیشنهاد کند و در این قانون میزان انتشار اسکانس کشور را هم پیش بینی کند برای اجرای این قانون دولت وقت لایحه ای بمجلس پیشنهاد کرد که همان موضوع تقلیل میزان پشتوانه بود امروز البته بنده در جلسه خصوصی هم عرض کردم بحث ما راجع بآن قانون نیست چون هم آن لایحه پس گرفته شد و هم طرز تدوین آن قانون با این قانون بکلی اختلاف دارد ولی در اینکه دولت ملزم است لایحه ای بمجلس پیشنهاد کند و با اصطلاح فرنگیها بلا قوه اسکانس که در کشور در جریان است بتصویب مجلس شورای ملی برساند جای تردید نیست اگر در این لایحه ای که دولت پیشنهاد کرده تا میزان ۲۲۰ میلیون تومان به هیئت نظارت اندوخته اسکانس اجازه انتشار اسکانس داده شود به هیچ وجه منظور این نیست که فردا ۲۲۰ میلیون تومان اسکانس اضافی بجریان گذاشته شود این تابع توانائی بانک است که بتواند طلا یا ارز تضمین شده در مقابل طلا موجود داشته باشد و به هیئت نظارت اندوخته اسکانس بدهد و در مقابل آن اسکانس بگیرد و از آنطرف هیچ دلیلی هم ندارد بانک بیش از میزان احتیاجی که امروز دارد اگر طلا یا ارزی هم موجود داشته باشد به هیئت نظارت اندوخته اسکانس تسلیم بکند که در مقابلش اسکانس بگیرد بنابراین اساساً این فکر که ۲۲۰ میلیون تومان اسکانس قریباً منتشر خواهد شد این اشتباه محض است بهیچوجه نه دولت این منظور را دارد نه بانک بنده میخواهم خدمت آقایان اطمینان بدهم جز آنچه که فعلاً احتیاج ایجاب می کند بانک تقاضای اسکانس اضافی از هیئت نظارت اندوخته اسکانس نخواهد کرد و هر وقت هم احتیاجش رفع بشود بموجب همین اختیاری که در این لایحه اسکانس تقاضا شده به هیئت نظارت اندوخته اسکانس برخواهد گرداند و طلا یا ارز تضمین شده بطلاش را پس خواهد گرفت يك نکته ای که آقایان مخالفین تذکر میدهند که اسباب تأسف است ترقی صادرات کشور را معلول بالا رفتن قیمتها میدانند اما بالا رفتن قیمتها را در داخله کشور در نتیجه عدم دقت دولت میدانند اگر ترقی صادرات کشور در نتیجه بالا رفتن قیمتها بوده پس اگر قیمتها هم در داخله کشور بالا رفته قهراً همان علت را داشته ولی يك نکته را توجه نمی فرمایند اگر دولت گواهی نامه بوجود نمی آورد باز اینکه در بازار های خارجی قیمتها بالا رفته بود آن کمک

مؤثر بافتصادیات نمی شد مطمئن باشید همان مقدار کالائی هم که صادر شد صادر نمی شد ما آدمیم پنجاه درصد نسبت بواحد ارز گواهی نامه قائل شدیم که بانک صادر کننده میداد اگر این تشویق نبود اطمینان داشته باشید که این میزان صادرات علاوه نمیشد بنده امروز در جلسه خصوصی باستحضار آقایان رساندم که در مقابل ۱۷۰ میلیون تومان صادراتی که تا آخر یازدهمین ماه سال گذشته ما داشتیم امسال ۲۹۳ میلیون تومان صادرات داشتیم یعنی ۱۲۰ میلیون تومان اضافه شده برای اینکه ۱۲۰ میلیون تومان صادرات اضافه بشود بانک کمکهای مؤثری از وجوه نقدیش بصادر کنندگان کرده و اینهم که اظهار میشود بزراع کمک نشده این برخلاف واقع است قسمت اعظم این کمکی که شده بجیب زار عرقه کما اینکه باینکه سازمان برنامه پیش برداختهائی بزراعین کرده بود و از آنها تمهید گرفته بود بیزان معین در سرخرمن بین آنها خریداری کند بآن قیمت حاضر بفروش نشدند برای اینکه دیدند خریدار بیشتری هست و بردند پنجه را بر رخ بیشتری بتجار صادر کننده فروختند (دکتر بقائی - ولی پولش را هم خرج کردند در جیب آنها نماند) بنده مستثیری راجع بخرج زارعین ندارم نمی دانم پولشانرا خرج کردند یا نکردند (دکتر بقائی - شما بایستی کنترل داشته باشید چون وزیر اقتصاد ملی هستید شما اگر ندانید ولی ما کنترل داریم و یقین بدانید در جیب زارعین نیست) عرض کردم که کنترل جیب زارع را بنده ندارم علی ای حال عرض می کنم که يك مطلبی را الان فرمودید راجع به گران شدن آجر البته من از علت گران شدن آجر بطور دقیق یعنی اساساً از گران شدن آجر در این دوسه روز اخیر اطلاعی نداشتم اما اساساً گران شدن قیمت کالاها در این چند روز اخیر باین که هنوز اسکانس منتشر نشده بطوری که قبلاً هم عرض کردم این در نتیجه اضطراب و نگرانی است که در بین افراد ایجاد شده اگر موضوعی که قابل اضطراب و نگرانی نیست بطور مصنوعی بخواهیم ایجاد نگرانی و اضطراب کنیم عکس العملش همین است که ملاحظه می فرمایند پس نباید گفت که انتشار اسکانس عکس العمل دارد این توهمی که بطور مصنوعی ایجاد می شود عکس العمل دارد والا اسکانس که هنوز منتشر نشده اگر در بالا رفتن قیمتها عامل اسکانس مؤثر بود ما که این روزها اسکانس منتشر نکرده ایم میزان اسکانس منتشره ما همان ۷۸۰ میلیون تومانی است که بود اما این نگرانی هائی که بدون توجه به اثراتی که خواهد داشت در بین مردم ایجاد میشود واضعاً ایجاد می شود قهراً آنها را مضطرب میکند و بفکر این میافتند که قیمتها را بالا ببرند (دکتر بقائی - وقتی که علی بشود شدت آن بیشتر خواهد شد) يك نکته ای را بنده در اول عرض کردم این تذکرانی که حضور آقایان عرض میکنم جنبه فنی دارد يك عده ای از آقایان

می فرمایند ممکن است که اسکناسها را بانك شاهي جمع کرده باشد لازم است عرض کنم بموجب تصویب نامه ای که در اول سال گذشته هیئت وزیران گذرانده اند در صد کلیه موجودیهای دیداری و مدت دار بانك شاهي باید در بانك ملی بودیم گذشته شود بنابراین بانك ملی از کلیه موجودی های بانك شاهي تاوینار آخرش اطلاع دارد چون پنجاموینج در صدش باید تسلیم بانك ملی بشود بنده اینجا نظرم بهیچوجه دفاع از بانك شاهي نیست منظور اظهار این حقیقت است که بموجب این تصویب نامه در صد موجودیهای بانك شاهي باید همیشه در بانك ملی باشد بنابراین اگر اسکناس بیشتر میشود بنسبت پنجاه و پنج در صدش تسلیم بانك ملی می شود (صالح - راجع بشرکت نفت بفرماید) عرض کنم راجع بشرکت نفت بنده نمی توانم بطور قطع عرض کنم چون قرار ما بر این است که روی عدد و روی ارقام صحبت کنیم جناب آقای صالح بنده و جناب عالی با هم يك تربیت مشترک دارم نباید هیچوقت روی هوا بيك اظهارات که در خارج میکنند ترتیب اثر بدهیم (نورالدین امامی - روی این حسابی که فرمودید از جناب آقای صالح هم مایوس شدیم) عرض کنم که اگر آنها اسکناس داشته باشند قاعدتاً باید بنید باشد که ارز در این مملکت خرد بکنند، بفروشد روی قاعده اگر آنها اسکناس احتیاج داشته باشند باید بیایند ارز خرد کنند و اسکناس بگیرند (آزاد - این را برای قرارداد نفت عمل میکنند) نه خیر جناب آقای آزاد این سابقه دارد این عملی است که سالیان متداری بان عمل کرده اند بشرکت نفت برای رفع نیازمندی های واجب همیشه ارز خرد میکنند بنابراین بنده خواستم بعرض آقایان برسانم که چون همیشه بیزان هفتانه ای از طرف بانك ملی اسکناس منتشر می شود و هر وقت احتیاج ایجاد بکند هیئت نظارت انبوخته اسکناس آنهم در مقابل صد درصد بشتوانه حالا ارز تقصیر شده به طلا اسکناس منتشر خواهد کرد و هر وقت هم از میزان احتیاج بیشتر باشد بانك ملی حیناً اسکناسها را بر خواهد گرداند و ارز باطلاش را پس خواهد گرفت این لایحه بضرر اقتصادی کشور نیست و آقایان اطمینان داشته باشند بان سیاستی که دولت قیلا راجع بجمع آوری بعضی ارقام اسکناس اتخاذ کرده و لایحه اش را مدتی است تقدیم مجلس شورای ملی کرده که متأسفانه هنوز به تصویب نرسیده ولی علی ای حال اطمینان داشته باشید که میزان اسکناس منتشره همیشه بقدر متنتان و متانت خواهد بود و هیچ بیگانه گران و واضراب نیست (احسن)

رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است قرائت میشود.

آزاد - مخالفم.

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - به عقیده بنده مذاکرات در این لایحه سخافی است پیشنهاد کفایت می دهم

رئیس - آقای شوشتری.

شوشتری - بسم الله الرحمن الرحيم.

آزاد - اهوذ بالله من الشيطان العین الرحيم.

شوشتری - البته نفس اماره ای که آلوده است بشهوات نفسانه و تمیة مردم لعنة الله علیه اهوذ بالله من الشيطان الرحيم مامم همان را می گوئیم (احسن) آقایان، آقایان دکترها مخصوصاً آقایان دکترها را مخاطب قرار می دهم برای پیشنهاد البته عجله در تمام امور بد است مذموم است مگر آنچه ای که اگر تأخیر بشود زبان وارد می شود مرحوم زکریای رازی گوش کنید آقای می میرید بیرون و چیکری می کنید خبر ندارید که دیگران هم اهل علم و سواد هستند و از هر رشته ای هم اطلاع دارند محمد بن زکریای رازی می نویسد اگر شخص ام العزیز برده راست یا چپ دماغش متورم شد مبتلا به سکه ناقص میشود و اگر از هر دو طرف شد سکه کامل در همانجا طیب بلاتامل باید فصد بکند و معالجه بکند این حرفهایی که مامی زینم درباره این لایحه در دو جلسه خصوصی و در اینجا بیش از سی و چند نفر عقاید خود را اظهار کردند (صحيح است) و یکمدهای هم از خارج نه اقلیت محترم نه آن آقای سناتور محترم جناب آقای نجم نه آقایان دیگر بنده در اطراف هیچیک از اینها نظره خصوصی و آلودگی فکر شخصی سراغ ندارم در این موضوع يك کسی این طور سلیقه دارد يك کسی آنطور سلیقه دارد باید در مجلس همانطور که جناب آقای اردلان فرمودند مطالب حلاجی شود که دیگران در خارج نتوانند سوء استفاده کنند این موضوع بعقیده ما روشن است بنده خودم اگر آقایان توجه کنند و البته نظر دارند در سه ماه و نیم قبل از این موضوع جمع آوری اسکناسها را از جریان مرض کردم لایحه اورام فیل مجترم وزارت دارائی تقدیم مجلس کرده الان هم يك پیشنهادی دادم که اگر بر سر همی عزیزم آقای نریمان به آن پیشنهاد من وقتی قرائت شد توجه بفرمایند خواهند دید که آن لایحه دولت اصلاً ازین می رود و جمع آوری اسکناس ضمیمه این لایحه میشود حتی پول نقره در کیسه های ۲۵۰ تومانی و یا نقد تومانی مثل بانك استراضی در دست جریان گذاشته می شود که بالطبع اسکناس بر می گردد و تمام این نگرانیها رفع میشود علیهذا بعقیده بنده بقدر کافی مخالف و موافق روی این لایحه صحبت کرده اند و مذاکرات کافی است هر قدر طول کشد يك دسته حه با زسوء استفاده می کنند حالا آقای وزیر محترم اقتصاد ملی می فرمایند بانك شاهي جمع نکرده اما ایادی بانك شاید جمع بکرده ایادی نفت شاید جمع کرده دیگران که می خواهند مؤسسه بانك ملی ما را که تنها آبروی ایرانست ساقط کنند (احسن) ممکن است این کار را کرده باشند (صحيح است) بناه علیهذا اجازه بفرمائید مذاکرات کافی شود و از آقای آزاد هم معلوم می خواهم بنده اهل اسانه ادب نیستم نسبت بن هر کس هر چه می نویسند بنویسد بعد ۱۱ الیوم یوم بین حقیقت و باطل روزی هشتمیند الهی قضاوت می کند نگذارید بیشتر از این مملکت معطل شود و مردم سرگردان و يك دسته دزد سوء استفاده کنند این نظر بنده است (صحيح است - احسن)

رئیس - آقای کشاورز صدر - آقایان آقادر بجناب آقای شوشتری احسن است گفتند که بنده دیگر مخالفتم را بی مورد می دانم (احسن) اول این را خواستم عرض کنم خدمت آقایان که حالا دلایل مخالفت با کفایت مذاکرات را خواهم گفت در این موضوع این جا آقای اردلان و آقای نریمان و آقای موقر این جا صحبت کردند آقای موقر بنام موافق ولی مخالف بودند سه نفر مخالف صحبت کرده و از طرف موافقین کسی حرفی نزد من می ترسم اگر اجازه نفرمایند موافقین صحبت کنند شاید خود دولت گله داشته باشد الان موافق اول آقای آزاد است گمان می کنم اگر نگذارند موافقین صحبت کنند دولت گله کند که چرا نگذاشتند موافق صحبت کند و اما دلایل بنده که چرا مذاکره کافی نیست جناب آقای شوشتری مانمی خواهم بگوئیم که این موضوع دوام پیدا کند و بصورت هادی در بیاید دلیلش هم این است که آقایان آمدند رای دادند بفوریت معنی فوریت این است که بکمسیون نرود ولی در مجلس بهر تقدیر بیان و عنوان مطالبی که بنده می آید مفید در امر است مثلاً از جمله بنده می خواهم عرض کنم یا آقای آزاد بگیری که اسکناسهایی را که جمع کرده اند و خود دولت هم قبول دارد می شود منکر شد که این اسکناسها کیست که ۸۰ میلیون اینجاست ۱۲۰ میلیون از پارسل تا حالا احتکار کرده اند و جمع کرده اند و نگذاشته اند این را باعتقاد بنده و بعضی از رفقا بشرکت نفت جنوب و بانك خاور میانه در ایراف این کار را کرده بعقیده آقایان دیگران کرده اند اما بهرحال این عملیات روی نگاهداری از اسکناس شده است که دولت ملزم شده است این لایحه را بیاورد بنده خواستم عرض کنم که چه تضمینی دولت میدهد باینکه يك ماه بعد از چاپ این اسکناسها و انتشارش همین اسکناسها را جمع نکنند همین اسکناسها را بخرند.

يك نکته دیگر که بعقیده بنده مصلحت است این موضوع زیاد رویش بحث شود مطالب و نظریات له و علیه رویش گفته شود این است که ما الان هم نقره داریم و هم می توانیم نقره خریداری کنیم از هندوستان بیاوریم بقول آقای کیسه های ۲۵۰ تومانی بشما اطمینان می دهم باینکه غیر از شرکت نفت که اسکناسها را با طلا هم عوض نمی کند غیر از شرکت نفت بقیه مردم این تجار و غیره می آورند و با نقره عوض می کنند.

آقای وزیر اقتصاد ملی فرمودند شاید دست کشاورزان و رعایا و کارگران باشد من بشما اطمینان می دهم که سعادت رعیت و در دست کارگران اسکناس نیست چرا؟ برای اینکه آن جنسش را امروز بیش فروش می کند آقای نخست وزیر از چنانجا بی بیشتر اطلاع دارند همه جا رفته اند دیده اند ایالت و رعایا و کشاورزان چنانشان را جلوتر می فروشند قندوچای و زهر ماری چیزی برای خودشان می گیرند اسکناس بطور برای خودش نگاه می دارد؟ گاوش را دو ماه دوام می برد گرو می گذارد اسکناس دستش نمی دهنه شما می داند اسکناس دست اینها نیست منم میدانم

شرکت نفت است که این اسکناسها را جمع می کند و نمی گذارد بجریان بیفته حالا که دولت لازم می بیند من هم در ضمن کفایت مذاکره اظهار مخالفتی در متن لایحه نمی کنم که جناب آقای رئیس که مورد احترام من است بن اظهار کند که خارج از موضوع است ولی عرض می کنم که شما چه تضمینی به ما می دهید باین که فردا همین اسکناسها باینرا شرکت نفت جمع نکند چه تضمینی می دهید؟ پس فردا آمد این کار را کرد و جمع کرد ما چه کار بکنیم دوباره شمام خجالت می کشید بیاید اینجا این درست نیست درست فکر بکنید جواب حسابی بدهید مردم پسند بایستد بگوئید بشرکت نفت متجاوز این کار را کرده است شما باید کنترل بکنید اعمال شرکت راشما باید کنترل بکنید چرا نمی کنید شما چرا این بانك انگلیس را بیرون نمی کنید چرا این آشیانه فساد را نگه داشته اید - بنده قول می دهم به آقایان اگر نفت ملی شد همه چیز درست می شود قدرت انگلیس هم نمیتواند در دنیای امروز زور بگیرد اگر هم گفت در مقابل اشخاصی هستند که جلویش بایستند قدرت بخرج بدهید بایستد بزین توی دهن انگلیسها

رئیس - رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام کنند (اغلب برخاستند) تصویب شد پیشنهادات قرائت می شود (پیشنهاد آقای فرهودی شرح زیر قرائت شد)

تبصره ذیل را باده واحد پیشنهاد میکنم:

تبصره - بانك ملی ایران مکلف است از تاریخ تصویب این قانون تا مدت شش ماه اسکناس های پانصد ریالی و هزار ریالی را از جریان خارج و آنها را با اسکناسهای دیگر تمویض نماید پس از انقضاء مدت معین اسکناس های مزبور ارزش قانونی نخواهد داشت.

رئیس - در این مورد پیشنهاد سه ماه هم هست چهار ماه هم هست، شش ماه هم هست آقای فرهودی.

فرهودی - مطلبی که بنده پیشنهاد کردم مطلب تازه ای نیست این لایحه ای است که دولت چند ماه پیش تقدیم مجلس کرد منتهی آنطور بیکه لازم بود بعداً تعقیب نکرد و اگر جداً تعقیب کرده بود و يكی دو ماه پیش این لایحه تصویب شده بود شاید وضع باین صورت بروز نمی کرد این پیشنهاد حیناً در دو کمیسیون بتصویب رسیده است هم در کمیسیون اقتصاد هم در کمیسیون قوانین دارائی و يك دوری هم هست که در همه دنیا کرده اند یعنی اسکناسهای درشت را جمع کرده اند و بجایش اسکناسهای ریز داده اند (صحيح است) برای اینکه نگاهداری اسکناس درشت آسان است و اما نگاهداری اسکناس زیر مشکل است و هر وقت که اسکناس درشت در دست و بال مردم نبود طبیعی است که بهتر جریان پیدا میکند بعد هم شنیده شد که اسکناسهای درشت بخارج ایران رفته و البته تا موسمی که اعتبار قانونی دارد در خارج هست و البته اگر اعلان کردند احتطار کردند که اینها اعتبارشان

از بین خواهد رفت و از اعتبار خواهد افتاد مسلم است که آنها هم که در خارج هستند خواهد آمد بایران و رفع این مضیق را خواهد کرد و اما در مسئله مدت که بنده عرض کرده شش ماه در حقیقت به تبعیت از لایحه دولت بود که در دو کمیسیون هم تصویب شده ولی حالا ببینم که افکار همه آقایان نمایندگان این است که این مدت کمتر بشود (بعضی از نمایندگان سه ماه) این است که بنده تصور میکنم و با جناب آقای شاهی هم بنده صحبت کردم ایشان هم با ۴ ماه موافق بودند این است که بنده مدت پیشنهاد را بجای شش ماه تبدیل میکنم چهار ماه.

رئیس - آقای وزیر اقتصاد ملی

وزیر اقتصاد ملی - عرض کنم کمال مطلوب بود اگر زودتر از سه ماه حتی دو ماه هم برای بانك عملی بود که اینکار انجام میشد آقایان باید در نظر بگیرند که اولاً این اسکناسها باید در خارج چاپ شود و بیاید اینجا و بانك ملی ایران که در ۱۹۰ میل شعبه دارد باید این اسکناسها را برساند روی حسابی که بانك قیلا کرد دید زودتر از شش ماه عملی نیست آقای دکترها هم فرمودند که فرانسه در ظرف ۱۰ روز کرد خوب باید توجه بفرمائید (دکتر کاسمی - در ظرف ۲۴ روز) خوب باید کشور فرانسه را از این قسمت باما مقایسه بفرمائید بانك های متعدد دارد برای آنها عملی میشود ما باید يك کاری نکنیم که حق مردم تضییع شود بنابراین حداقل مدتی که ممکن است بشود عملاً شش ماه است از شش ماه کمتر نمی شود.

رئیس - آقای محمد علی مسعودی

محمد علی مسعودی - بنده با پیشنهاد جناب آقای فرهودی مخالفم بلعاط مدت زیادی که ذکر کرده اند و پیشنهادی هم بنده و آقای دکتر راجی در این زمینه داده ام که شامل دو قسمت است ما دو نوع اسکناس صد تومانی و پنجاه تومانی داریم يك نوع بزرگ است که ما برای آنها مدت بیشتری قائل شدیم و کوچکها کمتر (يكی از نمایندگان - بر عکس) صحیح است بر عکس و قتش هم این بوده است که برای بزرگها که زودتر بجریان گذاشته اند و بیشتر در دست مردم بوده است مدت دو ماه قرار داده ایم و برای اسکناس های پانصد و هزار ریالی نفع کوچک دو ماه از تاریخ آگهی بانك مدت قائل شدیم آقای دکتر دفتر که خودشان معاون بانك بودند بنده تعجب میکنم که میفرمایند طول میکشد بنده قول میدهم بشما که از همین جا که برویم باتفاق هم بیرون شما بکسانی های معروف دنیا که خود بانك هم همیشه میداده است تا حالا اسکناسهایش را چاپ می کرده اند اطلاع بدهند در ظرف بیکهفته نمایند گانشان در تهران هستند و بلافاصله پس از دو هفته در ظرف ۱۰ روز شروع بچاپ میکنند (بناهي چاپ شده در ظرف سه روز) بنده میگویم که در نظر ندارید که اسکناسهای درشت در آینده بجریان بگذارید میخواهد اسکناسهای بیست تومانی و ده تومانی و پنج تومانی در جریان بگذارید که موجود دارید هیچ اشکالی ندارد و بنظر بنده مدتی بایستی حداقل کمتر متجاوز از سه ماه نباشد (صحيح است) مجلس

هم باین نظر موافق است دولت باید زودتر کارش را انجام بدهد علاوه برای ترتیب کارش باید دولت در تمام نقاط بنمایند های دارائی آنهاهایی که شبه بانك نیست فوراً احتطار بکند دردهات مأمور بفرستد و در ظرف دو ماه این کار انجام میشود بنابراین با پیشنهاد آقای فرهودی بنده از این لحاظ مخالفم و اگر آقای فرهودی مدت را سه ماه بکنند بنده موافقم.

دکتر بقائی - الان چهار صد میلیون تومان اسکناس بیست تومانی دارند.

رئیس - يك عده پیشنهاداتی رسیده که مشابه است قرائت میشود که آقایان توجه بفرمائید آنکه جامع تر است و مدتش هم سه ماه است که مورد توجه مجلس است در نظر گرفته میشود حالا پیشنهادات قرائت می شود.

(پیشنهاد آقای ملک مدنی بشرح زیر قرائت شد)

تبصره زیر را پیشنهاد می نمایم

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون در مدت سه ماه بانك ملی سری اسکناسهای هزار ریالی و پانصد ریالی که منتشر شده است باید جمع آوری نماید و در هوش اسکناس جدید بدهد و پس از انقضاء مدت سه ماه اسکناسهای منتشره نام برده هزار ریالی و پانصد ریالی از اعتبار ساقط خواهد شد.

(پیشنهاد آقای اسلامی بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد می کنم شرح زیر بعنوان تبصره بلائحه نشر اسکناس ضمیمه شود بانك و دولت مکلف هستند در ظرف دو ماه اسکناس جدید منتشر نمایند.

(پیشنهاد آقای حماد تربتی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم در ظرف مدت شش ماه کلیه اسکناس فعلی تبدیل ب اسکناس جدید شود و اسکناس های پانصد و هزار ریالی از جریان خارج گردد و پس از انقضاء مدت مزبور اسکناسهایی که بموجب این قانون منتشر می شود بهیئت نظارت انبوخته اسکناس تحویل و بشتوانه آنرا بانك مسترد دارد.

(پیشنهاد آقای خسرو قشقانی بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم که دولت در مدت يك ماه اسکناسهای هزار ریالی و پانصد ریالی را جمع آوری ننوده و اسکناسهای خورد بجای آن در جریان بگذارد.

(پیشنهاد آقایان دکتربید امامی و بهادری و بنیامی و دکتربجندهی و نثار اسلامی بشرح زیر قرائت شد)

اینجانبان تبصره های زیر را پیشنهاد می نمایم

۱ - بانك ملی ایران اجازه داده می شود که اسکناسهای پانصد و هزار ریالی ام از اسکناسهای قدیم با جدید را در ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این لایحه جمع آوری و از درجه اعتبار ساقط نماید اشخاصی که برای تحویل اسکناسهای خود بگیشه های بانك

مراجعه بنمایند در صورتی که دارای بیش از یکصد هزار ریال اسکناس درشت باشد موظف هستند پرسشنامه‌ای که حاکی از منشاء و مبده وجود این اسکناسها نزد آنها باشد تکمیل و بیانگ ملی تسلیم نمایند برای پرداخت عوض اسکناسهای مزبور بانك حق دارد نسبت باین اسکناسهای ارائه شده از یکجمله تا سه ماه برای خود مهلت قائل شود.

۲- از تاریخ تصویب این لایحه ورود اسکناس رایج ایران بیش از یک هزار ریال برای هر شخص قدغن بوده و اضافه مبلغ نامبرده به نفع دولت ضبط و در مقابل جریمه دریافت خواهد شد.

(پیشنهاد آقای موقر شرح

زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم اسکناسهای بانك هزار ریالی و هزار ریالی هر چه زودتر حدا کثر در مدت سه ماه جمع آوری و مبادله با اسکناسهای جدید شود.

(پیشنهاد آقایان دکتر راجی و

محمد علی مسعودی شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید که تبصره ذیل باده واحده اضافه شود

تبصره : بانك ملی ایران مکلف است اسکناسهای بانك ملی ایران را از جریان خارج و با اسکناسهای دیگر تعویض نماید مهلت مقرر برای معاوضه اسکناسهای بانك و هزار ریالی با قطع بزرگ دو ماه از تاریخ تصویب این قانون و برای اسکناسهای بانك و هزار ریالی با قطع کوچک دو ماه از تاریخ انتشار آگهی از طرف بانك ملی خواهد بود پس از انقضای مهلت معین اسکناسهای مزبور ارزش قانونی نداشته و از درجه اعتبار ساقط خواهد بود بانك ملی ایران مبلغ اسکناسهای عرضه نشده را بابت تصفیه قسمتی از قروض دولت محسوب خواهد نمود.

(پیشنهاد آقای نورالدین امامی

شرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می کنم تبصره ذیل بعنوان تبصره ۳ ضمیمه آن قانون بشود.

تبصره ۳- بانك ملی ایران مکلف است از تاریخ تصویب این قانون تا مدت ششماه اسکناسهای بانك و هزار ریالی را که از سال ۱۳۱۰ تا سال ۱۳۲۳ چاپ شده و بتدریج انتشار یافته است از جریان خارج و آنها را با اسکناسهای دیگر تعویض نماید پس از انقضای مدت معین اسکناسهای مزبور ارزش قانونی نداشته و از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

اردلان- جناب آقای رئیس يك ار قلمی است بنده باید عرض بکنم از لحاظ اینکه ناظر اندوخته اسکناس هستم اجازه می فرمائید؟

رئیس- يك پیشنهاد دیگر باقی است قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای الهیار صالح

شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی- پیشنهاد مینمایم تبصره ذیل باده واحده راجع به نشر اسکناس

افزاده شود. تبصره ۳ - بانك ملی ایران مکلف است کلیه اسکناسهای یک هزار ریالی و بانك ملی را که از سال ۱۳۱۰ تاکنون چاپ شده در ظرف چهار ماه از تاریخ اجرای این قانون از جریان خارج ساخته آنها را با اسکناسهای دیگر تعویض نماید پس از انقضای مدت فوق اسکناسهای یک هزار ریالی و بانك ملی مزبور دیگر ارزش قانونی نداشته و از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

ملک مدنی - مطابق معمول باید پیشنهاد ۳

ماهی مطرح شود. بنده هم توضیح را بدهم بعد رأی بگیرم.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - مطابق سابقه ای که هست اول

پیشنهادی که مدتش کمتر است باید اخذ رأی شود اگر این تصویب شد پیشنهادات دیگر مورد طرح واقع نمیشود (صحیح است) بنده پیشنهاد سه ماه کردم حالا دلایلم را عرض میکنم بدوای بنده مطلبی اینجا عرض کنم که بانك ملی يك مؤسسه بسیار مفید و معتبر و مورد احترام تمام طبقات و عامه مردم است و خیال نمیکنم هیچ دسته ای از اقلیت و اکثریت متکبران باشد آقایان اقلیت هم بآن نظر هستند زیرا بانك ملی مال تمام کشور است (صحیح است) و آبروی مملکت است و مورد عقیده و احترام مجلس هم هست (صحیح است) بنده از جناب آقای نریمان تشکر میکنم که در بیان ایشان و در مخالفت این نکته را متذکر شدند با کمال صراحت و خوبی برای اینکه بانك هم مؤسسه مفیدی کساحات در نتیجه آنها هم تحولات بوجود آمده باید آنرا حفظ کنیم و باید او را همیشه مستحکم کنیم و همیشه از جریانات بد او دور کنیم اما راجع باینکه من پیشنهاد کردم که سه ماه بانك ملی باشد که بنظر بنده استدلال جناب آقای دکتر قدرتی که سالهاست بنده با ایشان رفیق و از ادب ایشان دارم و در تخصص فنی ایشان تردید ندارم خیال می کنم که زیاد شاید توجه نکردند که اگر مدت کوتاه بشود درد تنبالت این لایحه ای که مجلس داده شده برای مردم بیشتر جلب اعتماد بکنند و اگر مدت طولانی باشد بشود يك مقداری برای مردم ممکن است نگرانی ایجاد کند بنده که سه ماه پیشنهاد کردم اقوی دلیل این است که دولت میباید که نگذارند از این دیوستان و بیست میلیون تومان اسکناس منتشر استفاده کنند و در مقابلش هم او را مطلقاً بدهند (صحیح است) ما باید کاری بکنیم که مردم نگران نشوند این مسئله ای که خود جنابمائی فرمودید بنده چون جناب آقای شوشتری ایراد دارند که لغات بین المللی اینجا گفته نشود اثر روحی عرض می کنم ما اگر بخوایم مدت را طولانی بکنیم مردم نگران میشوند و خیال می کنند که خدای نکرده يك منظوری در بین هست ممکن است نگران شوند آقا اگر مدت را کوتاه کنیم بنظر بنده رفع خیلی زحمات میشود اما اگر می فرمائید که برای جمع آوری مشکل است زمان حال را با زمان پنج سال پیش نمیتوانیم مقایسه کنیم پنج سال پیش در دنیا رادیو بود طیاره سریع السیر نبود تلفن های بیسیم نبود الان وضع کشور ما يك طوری شده است که

توی هر دهی هم يك دانه رادیو باطری دار گذاشته اند و مردم استفاده می کنند بجزدی که شما لایحه بدهید و يك قانونی بگذارید که هر کس اسکناس داشته باشد در ظرف سه ماه بیاورد و تحویل بدهد مطمئن باشید که همه خواهند آورد تحویل خواهند داد و عوض خواهند کرد بملایه آن طبقه پائین که مورد توجه آقایان اکثریت و عامه هست که حقی از شان تضییع نشود آن بیچاره آقدر اسکناس کم بپلوش هست که همین قدر که اعلام شد اسکناس ۵ تومانیش راه می آورد تحویل میدهد در عرض ۵۰۰ تومانی و ۱۰۰ تومانی اگر هم حقی تضییع شود از کسانی خواهد شد که اسکناسهای هزار ریالی و ۵۰۰ ریالی دارند و زیاد نگران آنها نباشید آنها می آورند آنها مردمی هستند که واقف هستند مطمئن باشید آنها را که یو لیاشان را در دستند و حق گذاشته اند آنها هم بعد از گذشتن این قانون می آورند و حقی از آنها تضییع نمیشود و بنابر این طبقه پائین اسکناس های هزار ریالی و بانك ملی خیلی کم بپلوش هست بنظر بنده مدت را اگر سه ماه موافقت فرمائید کافی است اگر باین سه ماه مجلس موافقت کرد رفع مشکلات را میکند و میتوانیم در ظرف ۳ ماه اسکناسهایی که از جریان خارج شده جمع آوری کنیم و یقیناً مفید است بنده با اشخاصی که خود شما جناب آقای شامی به آنها اعتماد دارید و از بازرگانان طرف اعتماد و اطلاع هستند مشورت کردم و آنها هم معتقد به سه ماه بودند و بی مطالعه بنده این پیشنهاد را ندادم و استدعا میکنم آقایان سه ماه را موافقت فرمایند مدت همان سه ماه باشد و رفع این مشکل را بکنند و زود تر این کار خاتمه پیدا بکنند (صحیح است)

رئیس - آقای شامی

شامی - پیشنهاداتی که تقدیم شده همه اصولاً یکی است منتهی بعضی در نوع و مبلغ اسکناسها و بعضی در مدت اختلاف دارند بنده از مجموع این پیشنهادات این نظر بدستم آمد و اگر اجازه فرمائید بجای آن پیشنهادات این گذاشته شود. بانك ملی ایران مکلف است تا آخر سال ۱۳۳۰ تمام اسکناسهای منتشره تا این تاریخ را با اسکناس های جدید بتدریج تبدیل نماید (بعضی از نمایندگان -- موافق نیستیم) اجازه بدهید آقا اجازه بدهید بقیه اش را عرض کنم برای جمع آوری هر نوع از اسکناس ۳ ماه مدت مقرر میشود و در صورت ضرورت بگماه تمدید معین خواهد شد و آنچه در آخر موقع بیان کردیم بنده باشد از اعتبار قانونی ساقط خواهد بود مادل آنچه در آخر سال ۱۳۳۰ بیان کردیم بنده بگماه بگماه درین دولت منظور خواهد شد. اجازه فرمائید آنچه بنده یادداشت کردم خلاصه و جامع آنچه ها می بود که گفته شد این دو مطلب را باید در نظر گرفت یکی اشکال بانك برای اینکه اسکناس جدید را بیاورد این را باید در نظر گرفت یکی هم اشکال اطلاع یافتن مردم برای اینکه ما باین عمل که میخواستیم جمع کنیم را که آمده اند زحمت کشیده اند و بهر اثر پولی جمع کرده اند آنها را که نباید از اداری محروم بکنیم

(ناصر ذوالفقاری - آنها که زحمت نکشیده اند چگونه باید در تمام این مدت و بنام و مسائل بارادری باروز نامه باگتن باچار زدن مردم را مستعضر کرد و بنده گمان میکنم که همه آقایان ۳ ماه مدت و يك ماه تمدید موافق باشند اگر آقایان باین موافقت بنده این خلاصه را تقدیم میکنم

رئیس - باید به پیشنهاد آقای ملک مدنی و به پیشنهاد آقای فرهودی رأی بگیریم و چون مربوط با اسکناس است آقای اردلان يك توضیح میدهند آقای اردلان

اردلان - آقایان توجه فرمائید از لحاظ این که بنده عضو ناظر اندوخته اسکناس هستم بایستی به آقایان عرض کنم که هیئت نظارت اندوخته اسکناس چقدر اسکناس دستش هست که اگر بخواهند عوض بکنند میتوانند یا نمیتوانند والا اگر شما يك قانونی تصویب فرمائید که مقدور نباشد این صحیح نیست در حال حاضر اسکناس های صد تومانی و پنجاه تومانی قدیم که در دست مردم است يك میلیارد و ۸۱۹ میلیون ریال است همین اسکناس های صد تومانی و پنجاه تومانی قدیم اینهایی که قطعش بزرگ است اگر این قانون تصویب شود باید اینها را بیاورند بیانك عوض بکنند و مبالغ این اسکناس ها که در دست مردم است يك میلیارد و ۸۲۹ میلیون ریال است بنابر این اینکه آقای شامی فرمودند که همه اسکناسها را بیاورند عوض بکنند تمام موجودی هیئت نظارت اندوخته اسکناس نصف این اندازه که آلان در دست مردم است نیست اجازه فرمائید (کفیل وزارت دارائی - تا آخر سال ۳۰ آقا) بنابر این شما باید سفارش چاپ بدهید بانكستان و امریکا و آنچه ما سابقه داریم طبع اسکناس کمتر از هشت ماه امکان پذیر نیست اینست که باید کار را بنظر بنده از روی عقل و تدبیر انجام داد الان اگر ما بخواهیم تمام اسکناسهای صد تومانی و پنجاه تومانی قطع بزرگ و قطع کوچک را اجازه بدهیم جمع آوری کنند هیئت نظارت اندوخته اسکناس اسکناسی موجود ندارد برای اینکه و بنابر این صحیح نیست که دولت خودش این پیشنهادها بکند بنده اسکناسهایی که زیر کلید هیئت نظارت اندوخته اسکناس هست و بنده عضو هستم عرض کردم از صد تومانی بزرگ و ۵۰ تومانی قطع بزرگ در دست مردم يك میلیارد و ۸۱۹ میلیون ریال اسکناس است اینها را باید بیاورند بتدریج در بانك ملی ایران عوض بکنند و خواهش میکنم که اسکناسهای ۵۰ تومانی و صد تومانی قطع کوچک را فعلاً صرف نظر فرمائید چون هیئت نظارت باین اندازه اسکناس ندارد. دو میلیارد و بانك صد میلیون ریال صد تومانی و پنجاه تومانی قطع کوچک دست مردم است يك میلیارد و ۸۱۹ میلیون قطع بزرگ دست مردم است و اگر هر دو تا را تصویب کنید هیئت نظارت این اندازه ندارد که بدهد بپردازد بنابر این اجازه فرمائید همان لایحه ای که خود دولت پیشنهاد کرده یعنی صد تومانی و پنجاه تومانی قطع بزرگ را اصلاح کنند و بنده قبول فرمودید سه ماه

ممکن است همین فرمائید که موجودی اسکناس هست نظارت را بدست مردم داد که مردم معطل نشوند پولی بیشتر از این مقدار مقدور نیست.

رئیس - آقای نبوی

نبوی - تنی می کنم توجه فرمائید آقایان عرض بنده راجع به پیشنهاد جناب آقای ملک و سایر پیشنهاد های نظیر آن پیشنهاد است. اصل پیشنهاد البته بسیار صحیح است ما باید ببینیم برای چه میخواستیم اینکار را بکنیم. بهترین طریق بانكداري و گردش پول و گردش کارهای اقتصادی آنست که مردم اسکناسهایشان را در بانك بگذارند. نه در خانه شان، حالا در کشور ما برخلاف این شده است و نظر ما اینست که بموجب این قانون با جمع آوری اسکناس مردم را و ادار کنیم که اسکناسهایشان را بیاورند در بانك ملی بگذارند ولی آقایان بيك نکته توجه ندارند که برای مردم نباید مسرور جرح و مضیقه ایجاد کرد. بانك ملی و بانك ناسرا اسکناس يك بانك مورد اعتماد مردم است. مردم باین بانك اعتماد دارند که طلا و نقره شان را گذاشته اند آنجا و اسکناس گرفته اند برده اند توی خانه مان گذاشته اند حالا ما اگر کاری بکنیم که مردم نتوانند تا آخری که ما تعیین کردیم اسکناس هاشان را بیاورند تبدیل بکنند معنیش این خواهد شد که يك مقدار زیادی پول مردم را دستي دستي مامی خواهیم از آنها بگیریم و البته نه جناب آقای ملک نه آقایان نمایندگان از دولت هیچ کدام نظری ندارند ما نمی خواهیم کاری بکنیم که از مردم پول بگیریم و بعد بگوئیم دولت قرضهایش را از این طریق بدهد. آقایان وضع مملکت ما را خوب می دانید. آلان همین در مملکتی که آقایان فرمودند در عصر طیاره و تلفون و رادیو باز بعضی از نقاط مملکت مخصوصاً در فصل زمستان تا دوسه ماه نمیشود مسافرت کرد. آلان آقای اورنگ به بنده فرمودند که پزشکی است می خواهد برود به بیجار با دوا و سه ماه است نتوانسته برود. و سه ماه است راه بسته است در چنین وضعی آقایان چگونه می توانید تصور کنید که در يك مملکتی وسیع و يك جایی که باید چندین فرسخ آمد تا جایی که بانك هست اشخاص با این مدت کم بیایند و اسکناس هاشان را بیاورند بدهند و بانك بتواند بآنها پول بدهد. یعنی راه نیست مشکلات فراوان است در ظرف سه ماه اهالی مطلع نخواهند شد و آقایان نظرشان این نیست که پول مردم از میان رفته باشد ما نفع برسانیم بدولت و بانك بپردازیم ضرر برسانیم باید حد اکثر مدتی که تصور میشود که بشود در آخرین نقطه مملکت مردم بپول هاشان را بیاورند بیانك بدهند ما قائل شویم در جا های دیگر وقتی که اسکناس را جمع میکنند چندین رفته رفته مدت را تمدید میکنند. در همین کشور ما بانك شاهی چندین بار وقتی سری اسکناس هایش را عوض میکرد مدت را تمدید میکرد. ما کار غیر صادی نباید بکنیم که برای مردم ایجاد وحشت کنیم بنا بر این من استدعا می کنم که جناب آقای ملک و سایر

آقایان بانظر دولت که شش ماه است موافقت بکنند شش ماه يك مدتی است که تصور میشود که همه بتوانند در آن مدت بیانك مراجعه بکنند و اسکناس هایشان را تبدیل بکنند بنظر بنده سه ماه کم است و اسباب زحمت میشود

رئیس - برای اینکه توجه آقایان جلب شود این عین لایحه است که دولت پیشنهاد کرده و در کمیسیون دارائی و اقتصاد هم تصویب رسیده و حالا قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد) بانك ملی ایران مکلف است از تاریخ تصویب این قانون تا مدت شش ماه اسکناسهای بانك و هزار ریالی را که از سال ۱۳۱۰ تا سال ۱۳۲۳ چاپ شده و بتدریج انتشار یافته است از جریان خارج و آنها را با اسکناسهای دیگر تعویض نماید. پس از انقضای مدت معین اسکناسهای مزبور ارزش قانونی نداشته و از درجه اعتبار ساقط است

رئیس - این عین پیشنهاد آقای فرهودی

آقای ملک است منتهی با سه ماه رأی بگیریم

وزیر اقتصاد ملی - ما هم موافقم

دکتر جلالی - مال شهرستانها را چهار ماه

فرمائید مال مرکز سه ماه باشد

چند نفر از نمایندگان - چهار ماه بشود سه

ماه کم است

رئیس - اگر آقایان موافقت آقای ملک هم موافقت کنند که چهار ماه باشد رأی گرفته میشود. به پیشنهاد آقای ملک مدنی منتهی در چهار ماه آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد پیشنهاد های مشابه دیگر مطرح نمیشود پیشنهاداتی که غیر از اینها باشد قرائت میشود (دکتر طباطبائی اسکناسهای جدید چه میشود؟ پیشنهاد آقای اسلامی قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم شرح زیر بعنوان تبصره بلایحه نشر اسکناس ضمیمه شود بانك و دولت مکلف هستند در ظرف سه ماه اسکناس جدید منتشر نمایند

رئیس - آقای اسلامی

اسلامی - اجازه فرمائید بنده توضیح عرض کنم و توجه فرمائید این دولت موقعی که لایحه جمع آوری اسکناسهای صد تومانی و پنجاه تومانی را تقدیم کرده بود و آقایان نمایندگان هم این پیشنهادات مختلفی در این مورد داده اند اصلاحی که اینها را میخواهند اسکناس یک هزار ریالی و بانك ملی را جمع آوری بکنند و صد ریالی را جمع آوری نکنند. این را نکند بنده در این پیشنهادی که تقدیم کردم باید يك مقدمه ای بیان بکنم که بتوانم نتیجه ای برای این پیشنهاد بگیرم این پیشنهادات و تقاضای دولت این بود که چون اسکناس های هزار ریالی و بانك ملی را صاحبان پول بهتر میتوانند توی خانه شان جمع بکنند و در يك صندوقچه کوچک از هزار ریالی ممکن است پنج میلیون جمع آوری بشود این بود که گفته اند هزار ریالی و بانك ملی جمع آوری بشود بنابر این وقتیکه هزار ریالی و بانك ملی را از جریان خارج کنند آن اشخاصی که سابقاً در خارج از بانك ملی پول جمع آوری کرده اند اینها

میآیند صنایع بزرگتر و مخفله پرگتری دوست میکنند دوستان را و صدیالی جمع آوری میکنند تا برای این بده این پیشنهاد را کردم که دولت در ظرف ده ماه تمام این اسکناسها را عوض کند و یک اسکناس جدید و تازه چاپ بکند که آن منظوریکه دولت دارد که این اسکناسها از خارج جمع آوری شده ، در خارج از بانک تأمین شده باشد و دولت بانک در مضیقه نباشد بنده خیال میکنم که این پیشنهاد بسیار برای دولت مفید باشد که از این مضیقه هم خارج خواهد شد پیشنهاد بنده اینست که در ظرف ده ماه دولت اسکناس جدید چاپ کند یعنی یک تومانی و پنج تومانی و ده تومانی و بیست تومانی همه را عوض کند و یک اسکناس تازه ای چاپ کند این پیشنهاد بنده بود

رئیس - پیشنهاداتی که مربوط باین لایحه نمیشود نباید قرائت شود آقای کنیل وزارت دارائی

کنیل وزارت دارائی - عرض کنم که ظاهراً پیشنهادات زیادی هم مربوط بجمع آوری اسکناس داده شده است . عیالاً راجع بیانصد ریالی و هزار ریالی تصویب شد ولی برای این که مقدار پیشنهادات زیاد است و اگر بخواهیم یکی یکی روی آنها صحبت کنیم ممکن است که اسباب زحمت بشود . بنده می خواهم از آقایان استدعا بکنم اجازه بدهند بدون تخیلی دیر ، حد اکثر تاروز یکشنبه آتی به مطالعه بکنند و لایحه مخصوصی برای اینکار بیاورد که جامع نظر همه آقایان باشد و این پیشنهادات را آقایان پس بگیرند . این استصای بنده است

رئیس - آقای دکتر بقائی نظری که آقای اسلامی داشتند اصولاً نظری صحیحی است و دولت باید اینکار یعنی موضوع تعویض اسکناس را انجام بدهد ولی بنظر من محدود کردن این موضوع به ده ماه شاید صلاح نباشد . علتش هم اینست که هر دفعه که اسکناس جدید چاپ میشود چندین میلیون خرج دارد . اگر آقایان معترض بخاطر داشته باشند در اواخر دوره ۱۰ آقای آزاد راجع باین موضوع اسکناس هائی که تجدید چاپ شده بود و تغییر داده بودند توضیحاتی بسیار جامع و مفید دادند و ما باید از آن جریان استفاده بکنیم و دولت را محدود نکنیم یعنی بانک ملی را محدود نکنیم که حتی در مدت ده ماه اینکار را بکنند ولی یک چیزی که در مورد اسکناسها لازم بود و شاید اگر دولت توضیح میداد این توضیح خیلی کار را روشن میکرد این بود که برای آنکه ما اطلاع داریم بسیاری از این اسکناس که از بانک خارج شده است دیگر بانک برنگشته یعنی آنها را هم منظور که گرفته اند برده اند در بانکهای ذخیره کرده اند بر خلاف آنچه که آقایان وزیر خواستند اظهار میکنند مسلماً این در خانه های زارمین و کشاورزان نیست چون زارمین و کشاورزان در متهای نقرزندی میکنند . آقایان که در دهات بوده اند در نقاط مختلف مسافرت کرده اند این را بخوبی می دانند و بنده قول می دهم بجناب آقای دکتر دفتری که هیچ زارمی هیچ پنج کاری پنجاه تومان هم پول ندارد که آقایان بطور روانه نمیکند ، از یک طرف آقای

شماهی و از یک طرف جناب آقای دکتر دفتری خود آقایان هم بخوبی می دانند که این پولها کجاست و بنده یک پیشنهاد دیگری هم در این موضوع دارم که قبلاً بدون اطلاع بکنم که تسریع بشود در کار و در جلسه آینده دولت جوابش را بیاورد و آن اینست که بانکلی از چهار ماه پیش یا پنج ماه پیش که صورت داد موجودی اسکناس ۱۸۰۰ میلیون ریال بوده است و الان ادعا میکند که ۸۰۰ میلیون ریال است و بدلیلی ما این ادعا را هم قبول نداریم ولی بفرض که ۸۰۰ میلیون ریال باشد ، سؤال میکنیم در ظرف این ۴ ماه ۵۰۰ میلیون ریال چطور شده است دولت صورت این اسکناسهائی را که در این مدت از بیقرت بدهد و حسابش را پس بدهد که این یک میلیارد ریال چطور شده که از بانک بیرون رفته و کجا رفته و مسلماً با این عملی که آقایان مستعد هستند بکنند یعنی مستعدند رای بدهند باین اسکناس من بشا قول میدهم که در عرض سه ماه این دو میلیارد هم دنبال آن یک میلیارد بیرون خواهد رفت و سه ماه دیگر بیک وضعیت بدتر از وضعیت فعلی دچار خواهیم شد و من خواهش میکنم که آقای اسلامی در این پیشنهاد خودشان تجدید بانکلی اجازه داشته باشد که مهاله کند و یک مهلتی داشته باشد که این اسکناسهائی که آلان چاپ شده و موجود است و خزجی شده است برای چاپ آنها این اسکناسها هم بجهت باطل نشود و یک مصرفی داشته باشد ،

رئیس - این لایحه شور دومش است و هر پیشنهاد دهنده هر کسی که مخالفت میکند بنده حق صحبت بیشتر ندارم چون دو فوریتش تصویب شد و این شور دوم است . است از موضوع هم نباید خارج شد . این را آقایان توجه بفرمائید

دکتر بقائی - این شور دوم نیست **رئیس** - وقتی که دو فوریت را مجلس رای داد این شور دوم است . آقای وزیر اقتصاد ملی

وزیر اقتصاد ملی - بنده اولاً میخواهم که یک عوه تفاهمی را از آقای دکتر بقائی رفع کنم . بنده عرض نکردم که اسکناسهای بانصد ریالی و هزار ریالی بیش زارع است . بنده عرض کردم از این تفاوت قیمتی که در نتیجه تشویق صادرات پنبه حاصل شده زارع هم بهره مند شده ، بنده هیچوقت نگفتم که زارع اسکناسهای هزار ریالی و بانصد ریالی دارد . (دکتر بقائی - شما سالها ماون بانک بودید بفرمائید که این اسکناسها کجاست ؟) اما این که فرمودند که موجودی اسکناس از چندماه پیش بانظر طرف در حدود صد میلیون تومان یا ۱۲۰ میلیون تومان تقلیل پیدا کرده است و گفته شود کجا رفته اجازه بفرمائید بنده مکانیزم کار بانک ملی را خدمت آقایان توضیح بدهم چنانچه ، یا هر کس دیگر چک میکشد و بانک هم پول می بردارد این پول از بانک می رود بیرون دیگر کی برده کجا رفته ، بیش کی است؟ اینها در کنترل بانک نیست نتیجه این است که امروز بافصل پنجاه یا شصت و نه از موجودیهای بانک در حدود

صد میلیون تومان خارج شده و اینها هم در حساب و قواعد اصولی بانکی خارج می شود ، در مقابل چک هائی که صاحبان حساب میکشد خارج می شود ، این چکها ممکن است بنده یا جنابهای یا یک کس دیگر یا قلان تجارتخانه یا مؤسسه یا وزارتخانه کشیده باشیم اما بانک روی قواعد بانکی پرداخت کرده و در نتیجه خارج شده (یک نفر از نمایندگان - یا اعتبار داده) یا اعتبار داده و اعتبار هم روی چک برده یعنی اعتباری که بانک داده روی آن چک کشیده طبق اعتباری که داده چک کشیده است (کشاورز صدر - موجودی اشخاص کم شده بزیاد شده است؟) بیلان بانک یک طرف دائن را شان میدهد یک طرف مدیون را نشان میدهد . اگر دائن کم بشود قهرآ از مدیون هم کم می شود چون اینها باید تادل داشته باشند تردیدی نیست . مکانیزم کار بانک اینطور است و اگر بانک بخواد اظهار نظر بکند که این پول کجا رفته کاملاً از قدرت بانک خارج است (دکتر بقائی -

استدال جنابهای برای یک میلیون تومان صحیح است ولی برای صد میلیون تومان صحیح نیست) چرا صحیح نیست در حال بانک نمیتواند کوچکترین تراسی هم بدهد .

رئیس - رای گرفته میشود باین پیشنهاد که در ظرف ده ماه بانک مکلف است تمام اسکناس های فعلی را تغییر بدهد وقتی که رای می دهد توجه داشته باشید که به چه رای میدهد . رای گرفته می شود به این پیشنهاد آقای اسلامی آقایانی که موافقتنماید کنند (همه کسی بر خاستند) تصویب نشد

پیشنهاد آقای کهید قرائت میفود
(بشرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی

اینجانب پیشنهاد مینمایم تبصره ذیل باین ماده اضافه شود تبصره - دولت مکلف است قروض خود را به بانک ملی ایران از محل درآمد های عادی غیر عادی خود متدرجاً پرداخت و واریز کند و در هیچ موقع میان قرضه مستقیم دولت باینکلی ایران نباید از مبلغی که در این تاریخ دولت باینکلی ایران مقروض است تجاوز کند .

رئیس - آقای کهید این وارد نیست (جمعی از نمایندگان - پس بگریهید) آقای کهید این دیگر توضیح ندارد و فقط قرائت میشود . پیشنهاد خوبی است اما جایش اینجا نیست

اسلامی - بنده این پیشنهاد را قبول کردم . **رئیس** - این توضیح ندارد . پیشنهاد دوم آقای کهید قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی - اینجانب پیشنهاد مینمایم که تبصره ذیل اضافه شود تبصره - سود بهره معاملات منقول و غیر منقول وسفته و بروات تجاری و جرائم تأخیر تأدیه بهره عنوان نباید از صدی شش دوسال تجاوز کند و هیچگونه دوی که مخالف مدلول فوق باشد قابل پذیرش در مسا کم نخواهد بود **رئیس** - این هم وارد نیست . فقط قرائت شد . **پیشنهاد آقای دکتر سید امامی** - حبیب پناهی - **دکتر مجتهدی** و **فقه الاسلام** قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

اینجانبان تبصره زیر را پیشنهاد مینمائیم باینکلی ایران اجازه داده میشود که اسکناسهای بانصد هزار ریالی هم از اسکناسهای قدیم با جدید را در ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ تصویب این لایحه جمع آوری و از درجه اعتبار ساقط نماید . اشخاصی که برای تعویض اسکناسهای خود بگفته های بانک مراجعه مینمایند در صورتیکه دارای بیش از یکصد هزار ریال اسکناس درشت باشند موظف هستند پرشنامه ای که حاکی از مشاعوبنده وجود این اسکناسها نزد آنها باشد تکبیل و بیانک تسلیم نمایند . برای پرداخت عوض اسکناسهای مزبور بانک حق دارد نسبت با اهمیت اسکناسهای ارائه شده از یک هفته تا ۳ ماه برای خود مهلت قائل شود .

رئیس - آقای دکتر سید امامی بفرمائید **دکتر سید امامی** - قسمت اولش را ماصرف نظر کردیم و فقط قسمت دومش باقی میماند . آقایان بیایید ما یک قدم اساسی برداریم تا معلوم بشود که پولها کجا جمع شده و این پولها در کجاست ؟ در ممالک خارجه هم همین رسم است و اخیراً فرانسه هم همین ترتیب معلوم کرد که پولها کجا جمع شده ، یک عده ای هستند از همین اعضا و مأمورین جناب وزیر دارائی و یک عده از اشخاص دیگر و محترکین پولها را قایم کرده اند در بانکهای خارجی آقایان باید ، یک قدم اساسی برداریم و این پرسش نامه ها را تصویب بفرمائید که این اسکناس ها را وقتی که عوض میکنند معلوم بشود که این اسکناسها از کجا آمده است و مدت هم قرار گذاشتیم که تا ۳ ماه بانک امتیاز داشته باشد که پرسش نامه ها را رسیدگی بکند و بعد هم با اطلاع مجلسین برساند (شوشتری - هیچکس از پنجاه هزار تومان بیشتر ننبرد) قایلین برای

اشخاصی که پول زیاد جمع کرده اند فوق العاده اشکال دارد که این پول را بخش کنند و ناچارند که خودشان این مقدار را ببرند و این وسیله خوبی است هر قانونی که آمده است بجنس برای تعیین ثروت اشخاص و برای جلوگیری از دزدی ، از شوه خواری هیچ راهی پیدا نکردند . افلا در این موقع بیایید یک راهی پیدا بکنید که معلوم بشود این پول را از کجا آورده اند و بنده از آقایان و کلا خواهشمنم که باین پیشنهاد رای بدهند چون در این موقع بنده وجدانم برای نشر اسکناس هیچوقت راضی نیست و با وجود ارادتی که بنده بجناب آقای وزیر اقتصاد ملی دارم وجدانم راضی نیست و اگر بنده بخوام بنشر اسکناس زای بدهم باین شرط رای خواهم داد و رفقای بنده هم تهمیم گرفته اند که اگر این پرسش نامه باشرای بدهند و الا رای نخواهند داد (شوشتری - بنده مخالفم)

رئیس - آقای تیمورتاش **تیمورتاش** - بنده باین پیشنهاد آقای دکتر سید امامی و بقیه آقایانی که امضاء فرمودند مخالفم و علت مخالفتم را هم عرض میکنم ، از لحاظ اصل نیست که من مخالفم ، از لحاظ نحوه عمل و جریان کار است . میفرمائید که در کشور های دیگر اینکار را کردند من جمله در فرانسه اینکار را کردند و لکن دلیلی که در فرانسه اینکار را کردند این بود که گفتند در زمانی که ملکشان در تصرف دشمن بوده است یکمده خیانت کردند و رفتید با دشمن همکاری کردید و پول گرفتید . . . (حبیب پناهی - همین خیانتها این جا هم شده) . . . پول گرفتید و بنا بر این حالا باید بیایید توضیح بدهید که این پولها را از کجا آورده اید . شما این کار را بخواهید در این ملک بکنید بنده با کمال وضوح عرض میکنم عملی نخواهد شد از لحاظ

دلیل (صحیح است)

اینکه معلوم نیست که شایچه وسیله ای میتواند ثابت بکنید که توقیر کردی برای این که صد هزار تومان پول داری . این یکی ثانیاً این را مجازاتی برایش قائل نیستند و معلوم نیست این پرسش نامه بدش چطور میشود ؟ این عملی نیست و بر عکس میخواهم عرض بکنم که یک قوز بالا قوزی هم خواهد بود . این خلاصه مطلب است . بنده استدعا میکنم از آقایان پیشنهاد دهندگان که این پیشنهاد را در خارج مطرح بکنیم و صحبت بکنیم آن وقت ملاحظه خواهد بود که حق با بنده است **رئیس** - آقایان توجه بفرمائید میخواهیم رای بگیریم . آقایانی که باین قسمت که پرشنامه بگیرند موافقت قیام فرمایند (عده کمتری برخاستند) تصویب نشد چون پیشنهادات زیادی باقی مانده و وقت گذشته و پیشنهاد ختم جلسه هم رسیده است بقیه پیشنهادات میماند برای جلسه بعد

(۵) **اعلام ختم مذاکره در گزارش راجع بشه یه ها و ارجاع بمجلس سنا**

رئیس - گزارش شهریه ها که مطرح شده بود پیشنهاد آقای بهادری که تصویب شد . پیشنهاد های دیگری هم هست چون هیچکدام را کمیسیون بوده قبول نکرده است پیشنهاد خرج است و قابل طرح نیست بنابراین شور در این گزارش تمام شده است و دیگر پیشنهادی نمانده و به مجلس سنا فرستاده می شود .

(۶) **تعیین موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه**

رئیس - جلسه را ختم میکنم . جلسه آینده روز پنجشنبه دستور طرح بقیه پیشنهادات این لایحه (مجلس یک ساعت و نیم بعد از ظهر ختم شد) **رئیس مجلس شورای ملی** - **رضا حکمت**

وزارت دارائی

برنامه بودجه ۲۷ ماهه سازمان برنامه در جلسه ۳ شنبه اول اسفند ماه ۱۳۲۹ تصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی رسیده است و بموجب قانون اجازه اجرای گزارش شماره ۱ کمیسیون برنامه مصوب ۱۳ تیرماه ۲۸ قابل اجرا می باشد رونوشت آن بیوست ایفاد می گردد

قانون اجازه اجرای برنامه تفصیلی ۲۷ ماهه سازمان برنامه تا آخر سال ۱۳۳۱ مصوب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی

ماده اول - درآمد پیش بینی شده برای بیست و هفت ماهه سازمان برنامه طبق صورت بیوست بالغ بر بیست و شش میلیارد و ششصد و نود میلیون (۵۶۹۰۰۰۰۰۰۰ ریال) تصویب می شود.

ماده دوم - هزینه پیش بینی شده بیست و هفت ماهه سازمان برنامه که بشرح صورتهای بیوست از حیطه حصارها و شهرستانها بالغ بر دو میلیارد و یکصد و ده میلیون (۲۱۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال) و از حیطه حصار عمومی بانی بر سه میلیارد و پانصد و شصت و نه میلیون و ششصد و پنجاه و پنج هزار ریال (۳۰۶۹۶۰۰۰۰۰) که جمع کل آن بالغ بر بیست و شش میلیارد و هشتاد و نه میلیون و ششصد و پنجاه و پنج هزار ریال (۵۶۹۶۰۰۰۰۰۰ ریال) می باشد تصویب می گردد.

تبصره ۱ - انتقال وجوه از مادهای بجا مانده دیگر ممنوع است و در موارد ضروری پیشنهاد شورای عالی و مدیر عامل هیئت نظارت و تصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی میسر است اصلاح بودجه صادر شود.

تبصره ۲ - پرداخت اعتبار شرکت سهامی نفت ایران بر سایر موارد مقدم است.

تبصره ۳ - هر نوع پرداختی خارج از بودجه مصوب ممنوع و تصرف غیرقانونی در اموال دولتی است و مسئولین پرداخت برخلاف قانون مشمول مقررات قوانین جزائی خواهند بود.

تبصره ۴ - کلیه اعتباراتی که برای قسمت معادن و اکتشافات پیش بینی شده است فقط در صورتی پرداخت خواهد شد که قسمت های مزبور تابع اداره سازمان برنامه هفت ساله بوده و در غیر این صورت دیناری قابل پرداخت نخواهد بود.

تبصره ۵ - اعتباراتی که برای شهرستانها منظور شده است بکارهای تولیدی و عمرانی و کشاورزی و امور اجتماعی هر شهرستان اختصاص دارد که در تحت نظر سازمان برنامه و طبق قانون برنامه بصرف برسد.

تبصره ۶ - در حوزه بلوچستان چنانچه مصحح منطقه اقتضای برنامه میتواند از اعتبار شهرستانی شهرستان دیگر انتقال دهد.

تبصره ۷ - از سهم سنگان و دامغان سازمان برنامه مبلغ پنج میلیون ریال برای عمران و آبادی خور و جندق و بیابانک پرداخت خواهد نمود.

ماده سوم - قسمتهای اجرائی وزارتخانه ها مکلفند مرتباً هر ماه صورت مخارجی که بر طبق بودجه مصوب انجام میدهند بشورای عالی و هیئت نظارت گزارش داده و هیئتهای مزبور میتوانند در هر مورد بحساب آنان رسیدگی نمایند.

ماده چهارم - استخدام اتباع بیگانه بدون تصویب کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی ممنوع است و هیچ پرداختی از این بابت بدون تصویب قبلی کمیسیون برنامه بعمل نخواهد آمد.

ماده پنجم - استخدام جدید بهر عنوان علاوه بر دیوید و پنجاه نفر بکلی ممنوع است در موارد ضروری بنا پیشنهاد مدیر عامل و تأیید شورای عالی و هیئت نظارت و تصویب کمیسیون برنامه ممکن است اجازه داده شود ولی در پیشنهاد مزبور حق تقدم با اشخاصی است که در قسمت سازمان برنامه (در آن رشته) سابقه خدمت داشته اند.

ماده ششم - سازمان برنامه مکلف است ماهی یکمرتبه جریان کار خود را بکمیسیون برنامه گزارش دهد.

ماده هفتم - هیچک از کارمندان سازمان برنامه حق ندارند در شرکتها و بنگاهها و نمایندگیها سهم ویا کارمند باشند و همچنین نمیتوانند مستقیماً مقاطعه کار بوده یا در مقاطعه کاری سهم باشند.

ماده هشتم - برای کارهای عمرانی و تولیدی جدید مادام که کارگران زائد در قسمتهای شرکتها و واحدهای تابعه سازمان برنامه در هر استان موجود است از استخدام کارکنان جدید خودداری و از کارگران زائد استفاده خواهد شد.

ماده نهم - مادام که قرض واحدها و شرکت های منشعبه از بانک صنعتی و معدنی سابق سازمان برنامه مستهلك نشده است واحدها و شرکت های مذکور زیر نظر سازمان برنامه بوده و سود ویژه مجموع آن واحدها و شرکتها پس از وضع وجهی که برای مصارف جاری بهره برداری آنها لازم می باشد باستهلاك قرض آنها اختصاص داده می شود.

درآمد بیست و هفت ماهه سازمان برنامه تا آخر سال ۱۳۳۱

۱	از محل عایدات نفت از دیماه تا آخر سال ۱۳۲۹ دو میلیون و نیم لیره	۲۲۰۰۰۰۰۰۰
۲	موجودی نقدی سازمان برنامه	۲۸۰۰۰۰۰۰۰
۳	از محل درآمد شرکت های منشعبه از بانک صنعتی بابت استرداد وام	۴۰۰۰۰۰۰۰۰
۴	از محل عایدات پیش بینی شده نفت در سالهای ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱	۲۸۶۰۰۰۰۰۰۰
۵	از محل عواید چای	۴۰۰۰۰۰۰۰۰
۶	از محل سهم الشرکه لوله کشی آب تهران برای ساختمان سد کرج	۸۰۰۰۰۰۰۰۰
۷	مطالبات از دولت	۶۰۰۰۰۰۰۰۰
۸	از محل ماده ۶ قانون برنامه هفت ساله	۹۰۰۰۰۰۰۰۰
	جمع کل درآمد پیش بینی شده بیست و هفت ماهه	۵۶۹۰۰۰۰۰۰۰۰

توضیح - آنچه بابت فقره ۴ (درآمد نفت) پیش بینی شده است بطور تخمین می باشد و طبق ماده ۵ قانون برنامه هفت ساله و فقره ۷۹ قسمتهای زیر در صورت بیوست قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کلیه عواید حاصله از نفت صدرصد متعلق با سازمان برنامه هفت ساله است و هیچ عنوان تصرف دیگری بدون اجازه صریح مجلس شورای ملی در آن نمیتوان نمود.

هزینه پیش بینی شده ۲۷ ماهه سازمان برنامه حصار عمومی فصل اول - کشاورزی

۱	بررسیهای زراعتی	۲۸۰۰۰۰۰۰	جمع	۲۸۰۰۰۰۰۰
۱-۱	پرداخت بقیه سرمایه تعهد شده شرکت شیار آذربایجان (هشت مغان)			
۲	امور دام - دامپروری دامپزشکی			
۲-۱	تهیه لوازم فنی و اثاثیه آزمایشگاه برای دسته های سیار	۷۰۰۰۰۰۰		
۳	مبارزه با طاعون گاوی	۲۵۰۰۰۰۰۰		
۴	تکمیل تأسیسات دامپروری حیدرآباد	۲۵۰۰۰۰۰۰		۵۷۰۰۰۰۰۰
	بنگاه رازی			
۵	تکمیل ساختمان سرتراپی در ساوجبلاغ حصارک	۱۸۰۰۰۰۰۰		
۶	تهیه واکسن گاوی در حصارک	۱۰۰۰۰۰۰۰		
۷	هزینه آزمایشگاه تهیه توپر کولین و حقوق کارشناس خارجی حصارک	۱۰۰۰۰۰۰۰		۲۰۰۰۰۰۰۰
۳	دفع آفات نباتی			
۸	تأسیس کارخانه جهت سم دود بظرفیت ۲۰ تن در شبانه روز	۱۶۲۷۵۰۰۰		
۹	خرید سموم برای دفع آفات نباتی بویژه دفع سن	۱۶۰۰۰۰۰۰		
۱۰	تکمیل وسائل فنی و توسعه کارخانه سم سازی بنگاه شیمیائی	۲۰۰۰۰۰۰۰		
۱۱	تهیه وسائل فنی تکثیر و انتشار پارازیت های ضد سن و سایر آفات نباتی	۱۰۰۰۰۰۰۰		
۱۲	تأسیس کارخانه تهیه گل گوگرد بظرفیت ۵ تن در روز	۷۵۰۰۰۰۰۰		
۱۳	بنگاه توسعه کشاورزی	۲۵۰۰۰۰۰۰		۶۲۲۷۵۰۰۰۰
۴	کارخانجات چای			
۱۴	تأسیس و تکمیل کارخانجات چای و کارخانجات موجود	۱۰۰۰۰۰۰۰۰		۱۰۰۰۰۰۰۰۰
۵	خاک شناسی و کود شیمیائی			
۱۵	خرید کارخانه (امونیاک - سوپرفسفات - اسید سولفوریک)	۹۶۴۸۰۰۰۰		۹۶۴۸۰۰۰۰۰
۶	چنگلها و مراتع			
۱۶	کمک بوزارت کشاورزی از اعتبار چنگلها برای چنگلهای تمام کشور	۲۰۰۰۰۰۰۰۰	جمع	۲۰۰۰۰۰۰۰۰
۷	آبیاری			
	امور مطالعاتی			
۱۷	سد درودزن (مرودشت)	۵۳۵۰۰۰۰۰		
۱۸	سدهای خراسان	۷۵۰۰۰۰۰۰		
۱۹	سد دره رود (مشیران آذربایجان)	۵۴۰۰۰۰۰۰		
۲۰	سد زاینده رود	۱۰۰۰۰۰۰۰۰		
۲۱	آبیاری شوشتر (خوزستان)	۵۰۰۰۰۰۰۰		
۲۲	سد منجیل و تثبیت بستر سفید رود و تهیه کانالها	۳۰۰۰۰۰۰۰		
۲۳	سد زرنه رود (بیاندوآب)	۲۰۰۰۰۰۰۰		
۲۴	سد ققم	۵۰۰۰۰۰۰۰		
۲۵	سد میناب	۴۰۰۰۰۰۰۰		
۲۶	سد کازرون	۴۰۰۰۰۰۰۰		
۲۷	سد دره رود (دشت مغان)	۲۰۰۰۰۰۰۰		
۲۸	سد بار	۱۰۰۰۰۰۰۰۰		
۲۹	آبیاری نرب	۱۵۰۰۰۰۰۰۰		
۳۰	شرکت آبیاری لرستان	۵۰۰۰۰۰۰۰		

۱۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۸ (صنایع متفرقه
۸۷۰۴۰۰۰۰		۲۱- صنایع سفالی و سرامیک سازی
		جمع فصل دوم صنایع - حصه عمومی
		فصل سوم نفت
	۱۹۰۰۰۰۰	۱- عملیات زمین شناسی
	۲۰۰۰۰۰۰	۲- عملیات ژئوفیزیکی
	۵۵۰۰۰۰۰	۳- عکس برداری هوایی
	۹۵۰۰۰۰۰	۴- عملیات حفاری
	۱۶۰۰۰۰۰	۵- هزینه بخش لوله کشی و تصفیه
۱۴۵۱۰۰۰۰۰	۷۶۰۰۰۰۰	۶- هزینه ...
۱۴۵۱۰۰۰۰۰		جمع فصل سوم نفت حصه عمومی
		فصل چهارم ارتباطات
		۱ (راه سازی
۲۰۰۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۱- کمک بوزارت راه برای راه سازی
		۲ (فرودگاهها
	۱۰۰۰۰۰۰	۲- تکمیل فرودگاه مهرآباد و خرید وسائل هواشناسی
۲۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۳- تکمیل فرودگاه همدان
		۳ (راه آهن
	۵۰۳۰۰۰۰۰	۴- تکمیل ساختمان راه آهن میانه به راه
	۱۱۰۰۰۰۰۰	۵- تکمیل ساختمان شاهرود بشهر
		۶- پرداخت بقیه پول ۲۳۵۰۰ تن ریل از انگلیس و ۲۰ هزار تن از روسیه و هزینه ریل گذاری ۲۷۰ کیلومتر میانه به راه - شاهرود مشهد
۸۱۴۰۰۰۰۰۰		جمع فصل چهارم ارتباطات حصه عمومی
		۴ (بنادر
	۸۵۰۰۰۰۰۰	۷- تکمیل ساختمان و تأسیسات بندر خرمشهر
		۸- ساختمان بنادر بوشهر - عباسی - چاه بهار باستثناه نقشه برداری که نقشه های مربوطه در وزارت جنگ موجود است
۱۴۵۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰۰	جمع فصل چهارم ارتباطات حصه عمومی
۱۱۶۸۰۰۰۰۰۰		فصل پنجم - پست و تلگراف
	۱۹۵۰۰۰۰۰	۱- خرید رادیو تلگرافی و تلفونی مشهد - اصفهان و شیراز
	۱۰۰۰۰۰۰۰	۲- خرید رادیو تلگرافی و تلفونی خط کرمان زاهدان
	۱۰۰۰۰۰۰۰	۳- خرید رادیو تلگرافی و تلفونی خط تهران - سنندج
	۲۰۰۰۰۰۰۰	۴- تکمیل بی سیم تهران
	۴۰۰۰۰۰۰۰	۵- خرید لوازم مخابراتی خطوط تهران - خسروی - خرمشهر
	۵۵۰۰۰۰۰۰	۶- خرید ماشینهای دوزنویس فارسی برای تبدیل تلگراف
	۶۰۰۰۰۰۰۰	۷- تأسیس تلگراف و تلفن کاربرد خط تروین - زنجان
	۴۵۰۰۰۰۰۰	۸- خرید صنایعهای پستی خود کار ماشین ابطال تمبر روسیه موتوری
	۴۰۰۰۰۰۰۰	۹- هزینه تأسیس ۱۰ پست و تلگراف در شهرستانها
	۱۵۰۰۰۰۰۰	۱۰- بهبود ارتباط تلفنی با تبریز و تلفن کاربرد کتی بخرخورد
	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۱- تأسیس سرویس پروانه پستی در شهرستانها
	۷۰۰۰۰۰۰۰	۱۲- خرید لوازم کاربرد برای تکمیل خطوط موجود
	۷۹۰۰۰۰۰۰	۱۳- خرید لوازم فرستنده و گیرنده تلفنی برای تهران
۷۹۰۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰۰۰	جمع فصل پنجم - پست و تلگراف - حصه عمومی
۷۹۰۰۰۰۰۰۰		تیسره - برای تبدیل تیرهای چوبی خط تلگراف - تهران و مشهد و ایجاد کار پست و تلگراف مکلف است از این اعتبار مصارف مزبور را تأمین نماید
		فصل ششم - اصلاحات امور اجتماعی و شهری
		۱ (آموزشگاههای کشاورزی
۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱ (کلاسهای تکمیلی کرج
		۲ (آموزش حرفه ای
		۲ (تکمیل ساختمان دانشکده علوم و خرید وسایل فنی
		۳ (دانشکده مزبور

۵۰۰۰۰۰۰۰	۲۲- سد مونه
۱۰۰۰۰۰۰۰	۳۴- سد گهرچای رضاییه
۵۰۰۰۰۰۰۰	۳۴- سد جیرفت
۸۰۰۰۰۰۰۰	۳۵- چاه گروبی نائین و تأمین آب
۵۰۰۰۰۰۰۰	۳۶- آبیاری کمره (خدین)
۵۰۰۰۰۰۰۰	۳۷- سد نمارستان
۵۰۰۰۰۰۰۰	۳۸- فیروز آباد فارس
۵۰۰۰۰۰۰۰	۳۹- آبیاری سبزوار
۴۰۰۰۰۰۰۰	۴۰- وام برای لوله کشی تبریز امور ساختمانی
۲۰۰۰۰۰۰۰	۴۱- سد گنجانچم مهران (مطالعه و ساختمان)
۷۰۰۰۰۰۰۰	۴۲- سد باهو کلات
۱۴۵۰۰۰۰۰۰	۴۳- سد کرج
	۴۴- سد کرخه
۲۴۷۰۰۰۰۰۰	۴۵- سد های میامکنگی و زبک
۵۰۰۰۰۰۰۰۰	۴۶- سد درودزن
۴۰۰۰۰۰۰۰۰	۴۷- انحراف تونل سد کرج
۱۰۰۰۰۰۰۰۰	۴۸- سد زاینده رود برای جلوگیری از اتلاف آب در مرداب کاوخوانی
۸۰۰۰۰۰۰۰۰	۴۹- سد بیپور
۲۱۸۷۰۰۰۰۰۰	جمع فصل اول - کشاورزی حصه عمومی
۸۲۱۱۰۰۰۰۰۰	جمع فصل دوم - صنایع نساجی
	۱ (نساجی
۶۰۰۰۰۰۰۰۰	۱- تکمیل تأسیسات کارخانه چیت سازی تهران
۶۰۰۰۰۰۰۰۰	۲- تکمیل تأسیسات شاهی و بهشهر و گونی بافی و چالوس و ظفر
۷۵۰۰۰۰۰۰۰	۳- خرید کارخانه ریستندگی گرگه برای نائین (۲ کارخانجات قند
۱۵۰۰۰۰۰۰۰	۴- تکمیل ساختمان و ماشین آلات قند رضاییه
۸۰۰۰۰۰۰۰۰	۵- ساختمان و خرید ماشین آلات تربت حیدریه
۴۵۷۵۰۰۰۰۰	۶- ساختمان و خرید ماشین آلات ورامین
۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۷- ساختمان و خرید کارخانه ۳۵۰ تنی قسا
۱۳۰۰۰۰۰۰۰۰	۸- ساختمان و خرید تصفیه خانه نیشکر اهواز
۵۶۰۰۰۰۰۰۰۰	۹- کارخانه قند نیشکر شماره ۱ اهواز
۷۳۲۵۰۰۰۰۰۰	۱۰- خرید دو کارخانه قند ۳۵۰ تنی (۲ ذوب آهن
۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۱- مطالعه (۴ روغن کشی
۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۲- تکمیل ماشین آلات روغن کشی و وامین و خرید دیک بهار
۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۳- خرید ماشین آلات و تکمیل کارخانه کربنات سدوس و سود مرقع هشتگرگ
	۵ (سیمان
۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۴- تکمیل کارخانه سیمان شهری
۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۵- حق السهم سازمان برنامه در سیمان فارس
۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۶- تأسیس کارخانه سیمان در خراسان
۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۷- تأسیس کارخانه سیمان در آذربایجان
۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۸- تأسیس کارخانه سیمان در دورود یا سفیدشت
۱۹۰۰۰۰۰۰۰۰	۱۹- ماهی جنوب
۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۰- تأسیسات اسکله و ساختمان انبار و تکمیل ماشین آلات و خرید کشتی
۵۹۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۱- تعمیرات میکانیکی
۵۹۰۰۰۰۰۰۰۰	۲۲- تکمیل ترمینال ماشین آلات تعمیرخانه ونک